

ΣΚ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
στο Σχέδιο Νόμου
του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

«Εμπορικά σήματα - ενσωμάτωση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2436 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων και της οδηγίας 2004/48/ΕΚ σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, και άλλες διατάξεις»

A. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κατά την οικονομική θεωρία της ενδογενούς ανάπτυξης (endogenous growth) η ορθολογική ρύθμιση των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας μπορεί να ενισχύσει την καινοτομία, την τεχνολογική εξέλιξη και τελικά την οικονομική ανάπτυξη (βλ. Paul Romer, Endogenous technological change, Journal of Political Economy, 1990, σελ. 71-102). Η έλλειψη επαρκούς νομικής προστασίας για τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας συνιστά αντικίνητρο για την έρευνα, αφού χωρίς αυτήν κανένας δεν μπορεί να εκμεταλλευτεί οικονομικά την καινούργια γνώση που δημιουργεί και γι' αυτό δεν έχει κίνητρο για να επενδύσει στην έρευνα και την καινοτομία. Από την άλλη πλευρά, η υπέρμετρη προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας οδηγεί σε νομικά μονοπώλια και περιορίζει τη διάχυση της γνώσης και τον ανταγωνισμό. Η ορθολογική προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας συνιστά απολύτως αναγκαίο κίνητρο για την επένδυση στην έρευνα, για την καινοτομία, για τη διάχυση της γνώσης και ενισχύει τον ανταγωνισμό. Η εύρεση της χρυσής τομής είναι το ζητούμενο τόσο για το νομοθέτη, όσο και για τον εφαρμοστή του δικαίου. Σύμφωνα με τα παραπάνω, ο βαθμός νομικής προστασίας και οι εξουσίες που παρέχονται στο σήμα έχουν μεγάλη σημασία για την ελευθερία του ανταγωνισμού και για την ανάπτυξη της οικονομίας. Η υπέρμετρη προστασία του σήματος μπορεί να οδηγήσει σε αδικαιολόγητο περιορισμό του ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό η ορθολογική νομική προστασία για τα εμπορικά σήματα ενισχύει τη διαφοροποίηση στην αγορά και τον ανταγωνισμό, καθώς επιτρέπει στις επιχειρήσεις να διεκδικούν ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς μέσα από τη βελτίωση της ποιότητας, της καινοτομίας και των τιμών των προϊόντων και ανταποκρινόμενες καλύτερα στις ανάγκες των καταναλωτών. Επίσης, η ορθολογική προστασία των εμπορικών σημάτων βελτιώνει το επίπεδο πληροφόρησης των καταναλωτών για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρονται στην αγορά και τους επιτρέπει να λαμβάνουν οικονομικές αποφάσεις που ανταποκρίνονται περισσότερο στα συμφέροντά τους. Το βασικό κριτήριο για την εύρεση της χρυσής τομής στο πεδίο της προστασίας των εμπορικών σημάτων είναι η «διακριτική ικανότητα». Σήματα που έχουν διακριτική ικανότητα ενισχύουν τον ανταγωνισμό και την ανάπτυξη. Αντίθετα, η μονοπώληση ενδείξεων που στερούνται διακριτικής ικανότητας οδηγεί σε περιορισμό του ανταγωνισμού. Έτσι, η προστασία των εμπορικών σημάτων πρέπει να συμπορεύεται με την ενίσχυση του ανταγωνισμού και να μην οδηγεί στον περιορισμό του (βλ. απόφαση Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) της 18.6.2002, C-299/99, Philips κατά Remington, παρ. 30 και 78).

Στην έννομη τάξη μας συνυπάρχει το εθνικό σήμα με το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ρυθμίζεται από τον Κανονισμό 2017/1001 ΕΕ. Από την άποψη αυτή, εύλογο είναι ότι το

εθνικό σήμα πρέπει να προστατεύεται όπως το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιβάλλεται η σύγκλιση εθνικού σήματος και σήματος της ΕΕ και δεν υπάρχουν λόγοι που να δικαιολογούν τη διαφοροποιημένη προστασία τους. Η σύγκλιση αυτή επιβάλλεται για πολλούς λόγους, όπως:

α. Θα είναι επωφελές αν το εθνικό δίκαιο των σημάτων υιοθετήσει την ίδια στάθμιση συμφερόντων, όπως το αντίστοιχο ενωσιακό δίκαιο για το σήμα της ΕΕ (βλ. Κανονισμός 2017/1001 ΕΕ). Αυτή η στάθμιση συμφερόντων σχετίζεται άμεσα με την ελευθερία του ανταγωνισμού και τον βαθμό, στον οποίο αυτή πρέπει να περιορίζεται με τη χορήγηση αποκλειστικών δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα στο σήμα. Η ρύθμιση του σήματος της ΕΕ είναι πιο ευνοϊκή για την ελευθερία του ανταγωνισμού. Η ίδια στάθμιση συμφερόντων πρέπει να υιοθετηθεί και στο εθνικό δίκαιο.

β. Θα ήταν ανορθόδοξο το εθνικό σήμα να ρυθμίζεται διαφορετικά από το σήμα της ΕΕ. Και τα δύο επιτελούν την ίδια συναλλακτική και οικονομική λειτουργία και δεν δικαιολογείται διαφορετική ρύθμιση. Μάλιστα, αν ο εθνικός νομοθέτης χορηγήσει στο εθνικό σήμα μεγαλύτερη προστασία από αυτή που χορηγεί ο ενωσιακός νομοθέτης στο σήμα της ΕΕ, τότε το εθνικό σήμα μπορεί να αποτελέσει εργαλείο καταστρατήγησης της ισορροπίας που επιδιώκει ο ενωσιακός νομοθέτης ανάμεσα στα αποκλειστικά δικαιώματα που εξασφαλίζει το δικαίωμα στο σήμα και στην ελευθερία του ανταγωνισμού. Μια τέτοια σύγκρουση αξιών και σταθμίσεων ανάμεσα στην εθνική και την ενωσιακή έννομη τάξη δεν δικαιολογείται.

γ. Το σύστημα του σήματος της ΕΕ θεωρείται το πιο σύγχρονο παγκοσμίως. Αναθεωρήθηκε το 2015, μετά από μια μακρά νομοθετική διαδικασία που ξεκίνησε το 2011 και στηρίχθηκε σε εκτεταμένη μελέτη που εκπόνησε για λογαριασμό της ΕΕ το Max Planck Institut. Το σύστημα του σήματος της ΕΕ υιοθετεί τα πιο σύγχρονα πορίσματα της οικονομικής επιστήμης για την επιρροή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην οικονομική ανάπτυξη, ιδίως όπως αυτά καταγράφονται και αναλύονται από την οικονομική θεωρία της «ενδογενούς ανάπτυξης».

δ. Το σύστημα του σήματος της ΕΕ αποτελεί ήδη διεθνώς πρότυπο προς το οποίο επιδιώκουν να συγκλίνουν νομοθετικά όλες οι χώρες, ακόμα και αυτές που δεν είναι μέλη της ΕΕ. Έτσι, η σύγκλιση του εθνικού σήματος με το σήμα της ΕΕ θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των αλλοδαπών που έχουν συναλλαγές και επενδύσεις στην Ελλάδα.

ε. Ήδη τα περισσότερα κράτη – μέλη της ΕΕ που μετέφεραν στο εσωτερικό τους δίκαιο την Οδηγία 2015/2436 επέλεξαν να μην περιοριστούν σε απλή μεταφορά της Οδηγίας, αλλά να συγκλίνει η νομοθεσία τους και με το σύστημα του σήματος της ΕΕ που θεσπίζει ο Κανονισμός 2017/1001.

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιδιώκεται αφενός η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/2436 για τα εμπορικά σήματα και αφετέρου η προσέγγιση του εθνικού σήματος στο σύστημα του σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ρυθμίζεται από τον Κανονισμό 2017/1001. Η Οδηγία 2015/2436 εισάγει νέους θεσμούς που ενισχύουν τον ανταγωνισμό, π.χ. περιορίζοντας την προστασία εμπορικών σημάτων που δεν χρησιμοποιούνται με την καθιέρωση της ένστασης απόδειξης χρήσης σε όλες τις δικαστικές διαδικασίες για εμπορικά σήματα, ή περιορίζοντας την προστασία σημάτων που περιλαμβάνουν στοιχεία που στερούνται διακριτικής ικανότητας, και ιδίως προβλέποντας ότι η περιγραφή των προϊόντων και υπηρεσιών για τις οποίες προστατεύεται το σήμα πρέπει να είναι ειδική και συγκεκριμένη. Παράλληλα, η Οδηγία παρέχει μεγαλύτερες δυνατότητες διαφοροποίησης στην αγορά, μέσα από την

κατοχύρωση νέων «μη παραδοσιακών» μορφών σημάτων, εφόσον έχουν διακριτική ικανότητα, εγκαταλείποντας την προϋπόθεση της «γραφικής παράστασης» ως απαραίτητο όρο για την προστασία του σήματος και εισάγοντας το νέο θεσμό των «σημάτων πιστοποίησης». Όλα αυτά συνιστούν εργαλεία ενίσχυσης της διαφοροποίησης στην αγορά και τελικά του ανταγωνισμού.

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιδιώκεται να ενισχυθεί η διεθνής ομοιομορφία των νομικών κειμένων για τα εμπορικά σήματα. Ελήφθησαν, επίσης, υπόψη οι διατάξεις του Κανονισμού 2017/1001 για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και καταβλήθηκε προσπάθεια οι διατάξεις του νομοσχεδίου να ακολουθούν τη φραστική διατύπωση των αντίστοιχων διατάξεων του Κανονισμού. Όπως και στο ν. 4072/2012, έτσι και στο προτεινόμενο νομοσχέδιο η διάταξη της ύλης σε κεφάλαια ακολουθεί τη διάταξη της ύλης στον Κανονισμό 2017/1001 για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιδιώκεται η προσέγγιση της ρύθμισης για το εθνικό σήμα στο σύστημα του σήματος της ΕΕ.

Στην έννομη τάξη μας συνυπάρχουν το εθνικό σήμα με το σήμα της ΕΕ και το λεγόμενο διεθνές σήμα. Το εθνικό σήμα ισχύει εντός της Ελληνικής Επικράτειας. Το σήμα της ΕΕ ρυθμίζεται από τον Κανονισμό 2017/1001 ΕΕ. Απονέμεται από το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της ΕΕ (EUIPO) και ισχύει με τρόπο ενιαίο σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Εξάλλου, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO) τηρεί ένα διεθνές μητρώο σημάτων σύμφωνα με το Διεθνές Πρωτόκολλο της Μαδρίτης του 1989 (ν. 2783/2000, Α' 1). Αλλοδαποί που επιθυμούν να αποκτήσουν σήμα στην Ελλάδα, μπορούν, αντί να καταθέσουν εθνικό (ελληνικό) σήμα, να καταθέσουν σήμα στο διεθνές μητρώο του WIPO. Η κατάθεση αυτή καλείται «διεθνής καταχώριση», πρόκειται, όμως, για απλή εγγραφή, παρά για καταχώριση σήματος μετά από εξέταση των τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται για την απόκτηση του δικαιώματος. Μετά την κατάθεση αυτή, ο WIPO διαβιβάζει την αίτηση στην ελληνική Διεύθυνση Σημάτων, όπου εξετάζεται σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, χορηγείται δικαίωμα σήματος που ρυθμίζεται από τον ελληνικό νόμο. Όμως, η αίτηση διατηρεί ως ημερομηνία χρονικής προτεραιότητας, την ημερομηνία κατάθεσης στο διεθνές μητρώο του WIPO. Με την ίδια διαδικασία Έλληνες μπορούν μέσω του WIPO να αποκτήσουν σήματα σε άλλες χώρες. Τα άρθρα 71 έως 82 περιέχουν διατάξεις για την εφαρμογή του Διεθνούς Πρωτοκόλλου της Μαδρίτης του 1989 από τη Διεύθυνση Σημάτων.

Με το σχέδιο νόμου διατηρούνται σε ισχύ τα άρθρα 184 επ. του ν. 4072/2012 για το Σήμα Ελληνικών Προϊόντων και Υπηρεσιών (κοινώς: Ελληνικό Σήμα). Το Ελληνικό Σήμα δεν είναι εμπορικό σήμα, αλλά ένδειξη ποιότητας που απονέμεται από τη Διοίκηση σε αγροτικά κυρίως προϊόντα. Παρά τη χρήση του ίδιου όρου («σήμα»), πρόκειται για θεσμό διαφορετικό από το εμπορικό σήμα που δεν σχετίζεται ούτε με τον παρόντα νόμο, ούτε με τα άρθρα 121 ως 183 του ν. 4072/2012 που καταργούνται. Στο παρόν σχέδιο νόμου προτιμήθηκε η χρήση του όρου «εθνικό σήμα», αντί του όρου «ελληνικό σήμα», για να μην υπάρχει σύγχυση ανάμεσα στο εμπορικό σήμα που ρυθμίζεται από το παρόν σχέδιο νόμου και το Σήμα Ελληνικών Προϊόντων και Υπηρεσιών που ρυθμίζεται από τα άρθρα 184 επ. του ν. 4072/2012.

Όπως ειπώθηκε πιο πάνω, είναι εύλογη και επιβεβλημένη η σύγκλιση του εθνικού σήματος με το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόσο το πρώτο, όσο και το δεύτερο επιτελούν την ίδια

λειτουργία στην αγορά και δεν δικαιολογείται να προστατεύονται σε διαφορετικό βαθμό και με διαφορετικό τρόπο.

Μέχρι σήμερα, η σημαντικότερη διαφοροποίηση του σήματος της ΕΕ είναι ότι, όταν ο σηματούχος ασκεί αγωγή κατά τρίτου για προσβολή του σήματος, ο εναγόμενος έχει δικαίωμα να ασκήσει ανταγωγή για την ακύρωση του σήματος ή για την έκπτωση από αυτό. Χάρην προστασίας του σηματούχου, προβλέπεται ότι οι λόγοι έκπτωσης ή ακυρότητας προβάλλονται μόνο με ανταγωγή και όχι με ένσταση. Αντίθετα, ο ισχύον σήμερα ν. 4072/2012 δεν επιτρέπει το ίδιο για το εθνικό σήμα. Με το ισχύον καθεστώς του ν. 4072/2012 παρατηρούνται περιπτώσεις όπου εθνικά αστικά δικαστήρια δικάζουν αγωγές που στηρίζονται ταυτόχρονα τόσο σε σήματα της ΕΕ, όσο και σε εθνικά, και τα δικαστήρια είναι υποχρεωμένα, μετά από ανταγωγή ακύρωσης, να ακυρώσουν τα σήματα της ΕΕ, αλλά την ίδια στιγμή να κάνουν δεκτή την αγωγή με βάση τα εθνικά σήματα, το κύρος των οποίων δεν τους επιτρέπεται να ελέγξουν. Αυτό συνιστά μια αντινομία και ανακολουθία.

Για να μπορούν τα πολιτικά δικαστήρια να δικάζουν ανταγωγές ακύρωσης του σήματος, πρέπει ολόκληρη η δικαιοδοσία για την ακύρωση του σήματος να μεταφερθεί από τα διοικητικά δικαστήρια στα πολιτικά. Διαφορετικά, διασπάται η ενότητα της κρίσεως και δημιουργείται το ενδεχόμενο έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων επί των ιδίων υποθέσεων και μεταξύ των ιδίων διαδίκων από τα πολιτικά και διοικητικά δικαστήρια. Θα μπορούσε δηλαδή η μεν ανταγωγή ακύρωσης του σήματος που ασκείται στα πολιτικά δικαστήρια να απορριφθεί, αλλά αίτηση ακυρότητας του σήματος που ασκείται στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων και στα διοικητικά δικαστήρια να γίνει δεκτή. Το ενδεχόμενο αυτό προσπαθεί να αποτρέψει το άρθρο 94 παρ. 3 του Συντάγματος.

Από την άλλη πλευρά δεν είναι δυνατό να καταργηθεί ολοσχερώς η δυνατότητα να ζητηθεί η ακυρότητα ή η έκπτωση από σήμα ενώπιον της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων. Τούτο διότι το άρθρο 43 της Οδηγίας 2015/2436 θεσπίζει υποχρέωση η έκπτωση ή ακυρότητα του σήματος να μπορεί να ζητηθεί και ενώπιον διοικητικής αρχής. Ο λόγος είναι ότι ο συντάκτης της Οδηγίας υπολαμβάνει ότι η διαδικασία για την ακύρωση του σήματος θα είναι ταχύτερη ενώπιον μιας διοικητικής αρχής. Συνεπώς, η σύγκλιση του εθνικού σήματος με το σήμα της ΕΕ και η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που τάσσει η Οδηγία απαιτούν η αίτηση για έκπτωση ή ακύρωση σήματος να μπορεί να ζητηθεί και αυτοτελώς στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων, αλλά και με ανταγωγή στα πολιτικά δικαστήρια, στο πλαίσιο αγωγής για την προσβολή του σήματος. Για να είναι αυτό συμβατό με το άρθρο 94 παρ. 3 του Συντάγματος, πρέπει η απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων επί αιτήσεων έκπτωσης ή ακυρότητας σήματος να προσβάλλεται στα πολιτικά δικαστήρια.

Το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιτυγχάνει τα παραπάνω κυρίως με τα άρθρα 38 παρ. 12-17 και 51 παρ. 1. Στις διατάξεις αυτές περιλαμβάνονται και ρυθμίσεις που αποτρέπουν το ενδεχόμενο η αίτηση έκπτωσης ή ακύρωσης να ζητηθεί ταυτόχρονα τόσο με ανταγωγή, όσο και με αίτηση στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων. Οι διατάξεις αυτές επιτυγχάνουν την πλήρη σύγκλιση με το σύστημα του σήματος της ΕΕ, αλλά ταυτόχρονα εκπληρώνουν και τις απαιτήσεις του άρθρου 94 παρ. 3 του Συντάγματος.

Σημειώνεται ότι ο νόμος μερίμνησε ιδίως για την αποτροπή του ενδεχομένου έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων, όπως π.χ. θα μπορούσε να συμβεί στην περίπτωση που ζητείται η ακυρότητα ή η έκπτωση σήματος τόσο με ανταγωγή στα πολιτικά δικαστήρια όσο και με αίτηση ακυρότητας στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων και τα διοικητικά δικαστήρια μεταξύ

των ιδίων διαδίκων. Προς τον σκοπό αποτροπής της έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων, ο νόμος αποκλείει τη δυνατότητα να ζητηθεί η ακυρότητα ή η έκπτωση του σήματος ταυτόχρονα και στα πολιτικά δικαστήρια, αλλά και στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων και στα διοικητικά δικαστήρια μεταξύ των ιδίων διαδίκων. Συγκεκριμένα, το άρθρο 51 παρ. 3 προβλέπει ότι: «Λόγοι έκπτωσης που έχουν προβληθεί με ανταγωγή δεν μπορεί να προβληθούν εκ νέου με αίτηση στη Διεύθυνση Σημάτων. Λόγοι έκπτωσης που έχουν προβληθεί με αίτηση στη Διεύθυνση Σημάτων δεν επιτρέπεται να προβληθούν εκ νέου με ανταγωγή». Για τον ίδιο λόγο το άρθρο 52 παρ. 11 εισάγει την ίδια ρύθμιση και για την ακυρότητα του σήματος και ορίζει ότι: «Λόγοι ακυρότητας που έχουν προβληθεί με ανταγωγή δεν μπορεί να προβληθούν εκ νέου με αίτηση στη Διεύθυνση Σημάτων. Λόγοι ακυρότητας που έχουν προβληθεί με αίτηση στη Διεύθυνση Σημάτων δεν επιτρέπεται να προβληθούν εκ νέου με ανταγωγή». Εξάλλου, η παρ. 15 του άρθρου 38 προβλέπει ότι: «Ο εναγόμενος, μετά την επίδοση από τον ενάγοντα της αγωγής προσβολής του σήματος, δικαιούται να προβάλλει την έκπτωση ή την ακυρότητα του σήματος μόνο με ανταγωγή». Συνεπώς, οι ρυθμίσεις αυτές διασφαλίζουν ότι δεν είναι δυνατό το ζήτημα της έκπτωσης ή ακυρότητας σήματος να ανακύψει μεταξύ των ιδίων διαδίκων τόσο στο πλαίσιο ανταγωγής στα πολιτικά δικαστήρια, όσο και στο πλαίσιο αυτοτελούς αίτησης στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων και τα διοικητικά δικαστήρια. Βεβαίως, είναι πιθανό περισσότεροι και διαφορετικοί διάδικοι να ζητήσουν την έκπτωση ή ακυρότητα άλλοι με ανταγωγή και άλλοι με αίτηση στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων. Μπορεί, δηλαδή, ένας διάδικος που ενάγεται για προσβολή σήματος να ζητήσει την ακυρότητά του με ανταγωγή στο πολιτικό δικαστήριο, και ένας άλλος που δεν έχει εναχθεί να ζητήσει την ακυρότητα του σήματος στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων. Σε αυτήν την περίπτωση, όμως, έχουμε ανεξάρτητες δίκες μεταξύ διαφορετικών διαδίκων και δεν ανακύπτει ούτε ζήτημα δεδικασμένου, ούτε ζήτημα αντιφατικών αποφάσεων. Εξάλλου, δεν θα μπορούσε η έκβαση της μιας δίκης που κινεί ο ένας διάδικος να δεσμεύει και να προκαταλαμβάνει την έκβαση της άλλης που κινεί άλλος διάδικος. Σε μια τέτοια περίπτωση η διαφορά των διαδίκων αποκλείει την έκδοση αντιφατικών αποφάσεων, γιατί για αντιφατικές αποφάσεις γίνεται λόγος μόνο μεταξύ των ιδίων διαδίκων και όχι μεταξύ διαφορετικών διαδίκων.

B. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ

Επί του άρθρου 1

Στο άρθρο 1 προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου. Επίσης, συσχετίζεται το εθνικό σήμα με το σήμα της ΕΕ και το διεθνές σήμα του WIPO. Δίνονται επίσης νομοθετικοί ορισμοί που διευκολύνουν την κατανόηση των διατάξεων.

Επί του άρθρου 2

Με το άρθρο 2 δίνεται ο ορισμός του σήματος και προβλέπονται οι πιθανές μορφές που μπορεί να έχει ένα εμπορικό σήμα. Μολονότι καταργείται η προϋπόθεση της «γραφικής παράστασης» ως στοιχείου της έννοιας του σήματος, ωστόσο προβλέπεται ότι, για να μπορεί μια ένδειξη να αποτελέσει σήμα, πρέπει να μπορεί να παρουσιαστεί στο μητρώο σημάτων με τρόπο σαφή, ακριβή, αυτοτελή, ευπρόσιτο, κατανοητό, διαρκή και αντικειμενικό, που

επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές και στο κοινό να προσδιορίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια το αντικείμενο προστασίας που παρέχεται στον δικαιούχο του. Σημαντική καινοτομία είναι η δυνατότητα που δίνεται για κατοχύρωση νέων, «μη παραδοσιακών», μορφών σημάτων, εφόσον, βεβαίως, έχουν διακριτική ικανότητα. Το άρθρο 2 που ορίζει τον τρόπο αναπαράστασης του σήματος ανάλογα με τη μορφή του, βασίζεται στο άρθρο 3 του Εκτελεστικού Κανονισμού 2018/626 ΕΕ για την εφαρμογή του Κανονισμού 2017/1001 ΕΕ. Για τις νέες μορφές σημάτων υπάρχει επίσης και σχετική Κοινή Ανακοίνωση των εθνικών Γραφείων Σημάτων και του ΕUIPO.

Επί του άρθρου 3

Το άρθρο 3 προβλέπει ότι το δικαίωμα στο σήμα αποκτάται με την καταχώρισή του στο μητρώο. Το άρθρο 33 παρ. 3 προβλέπει ότι η καταχώριση γίνεται μετά από τελεσίδικη απόφαση. Η παρ. 4 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι τα αποτελέσματα της καταχώρισης ανατρέχουν στον χρόνο της κατάθεσης. Κατά το άρθρο 38 παρ. 12, η καταχώριση του σήματος παράγει μαχητό τεκμήριο ότι είναι έγκυρο. Πριν την καταχώριση, το σήμα προστατεύεται μόνο ως διακριτικό γνώρισμα κατά το άρθρο 13 του ν. 146/1914. Η καταχώριση στο μητρώο αντιδιαστέλεται από την κατάθεση. Η κατάθεση είναι αίτηση που εξετάζεται για τη συνδρομή των τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων για την απονομή του δικαιώματος. Αν ολοκληρωθεί επιτυχώς η εξέταση αυτή, τότε μόνο το σήμα καταχωρείται στο μητρώο και γεννάται το αντίστοιχο δικαίωμα.

Επί του άρθρου 4

Το άρθρο 4 προβλέπει τους απόλυτους λόγους απαραδέκτου. Αυτοί αποσκοπούν πρωτίστως στη διασφάλιση του ελεύθερου ανταγωνισμού και την αποτροπή του ενδεχομένου να καταχωρηθεί ως σήμα και να μονοπωληθεί μια ένδειξη που όλοι οι ανταγωνιστές έχουν ανάγκη να χρησιμοποιούν. Η χορήγηση σήματος κατά παράβαση των όρων του άρθρου 4 οδηγεί σε σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού προκαλώντας αδικαιολόγητα μονοπωλιακά δικαιώματα. Το άρθρο 4 ερμηνεύεται σε συνδυασμό με το άρθρο 1 που αναφέρεται στην έννοια της διακριτικής ικανότητας του σήματος. Μια ένδειξη έχει διακριτική ικανότητα, όταν καθιστά δυνατή την αναγνώριση του προϊόντος για το οποίο ζητείται η καταχώριση του σήματος ως προερχόμενου από μια συγκεκριμένη επιχείρηση και, ως εκ τούτου, καθιστά δυνατή τη διάκριση του προϊόντος αυτού από αυτά άλλων επιχειρήσεων (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ C-468-472/01 P, παρ. 32, C-64/02 P, παρ. 42, C-304/06 P, παρ. 66). Ειδική μνεία γίνεται στο άρθρο 4 για τις προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις και ονομασίες προέλευσης, τα εγγυημένα ιδιότυπα παραδοσιακά προϊόντα και τις ονομασίες των φυτικών ποικιλιών. Για όλα αυτά υπάρχει ειδική νομοθεσία της ΕΕ. Η Οδηγία προβλέπει τόσο ως απόλυτο, όσο και ως σχετικό λόγο απαραδέκτου που εμποδίζει την καταχώριση σήματος την ύπαρξη προγενέστερης προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης, ή ονομασίας προέλευσης, ή παραδοσιακής ένδειξης οίνου, ή εγγυημένου παραδοσιακού ιδιότυπου προϊόντος, ή ονομασίας φυτικής ποικιλίας. Το ότι οι προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις και ονομασίες προέλευσης αποτελούν ταυτόχρονα τόσο απόλυτο όσο και σχετικό λόγο απαραδέκτου δικαιολογείται από το ότι, με το προτεινόμενο νομοσχέδιο, η Διεύθυνση Σημάτων δεν απορρίπτει με δική της πρωτοβουλία μια αίτηση σήματος για λόγους που σχετίζονται με τα σχετικά απαράδεκτα. Έτσι, για να μπορεί η Διεύθυνση Σημάτων να εμποδίζει την καταχώριση σημάτων που προσκρούουν σε προστατευόμενες γεωγραφικές

ενδείξεις, αυτές προβλέπονται ως απόλυτα απαράδεκτα στο άρθρο 4 του νόμου. Ταυτόχρονα, όμως, πρέπει να δοθεί και η δυνατότητα στους ίδιους τους φορείς που διαχειρίζονται προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις να ασκούν ένδικα βοηθήματα για την προστασία τους. Για τον σκοπό αυτό οι προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις προβλέπονται ταυτόχρονα και ως σχετικοί λόγοι απαραδέκτου στο άρθρο 5.

Επί του άρθρου 5

Το άρθρο 5 προβλέπει τους σχετικούς λόγους απαραδέκτου που εμποδίζουν την καταχώριση μιας ένδειξης ως σήμα. Αυτοί ανάγονται σε προγενέστερα δικαιώματα (π.χ. προγενέστερα σήματα ή διακριτικά γνωρίσματα), σε ενδείξεις που είτε ομοιάζουν σε βαθμό κινδύνου συγχύσεως με την ένδειξη που κατατίθεται στο μητρώο για να καταχωρηθεί ως σήμα, είτε που η φήμη τους (των προγενέστερων ενδείξεων) προσβάλλεται από την ένδειξη που κατατίθεται στο μητρώο για να καταχωρηθεί ως σήμα. Η έννοια του κινδύνου συγχύσεως και της προσβολής της φήμης είναι ίδια τόσο στους λόγους για τα σχετικά απαράδεκτα (άρθρο 5 παρ. 1) όσο και στην αστική προστασία του σήματος (άρθρο 7 παρ. 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 38 παρ. 1). Η έννοια του κινδύνου συγχύσεως είναι κεντρική στο δίκαιο του σήματος. Η προστασία που παρέχει το καταχωρισμένο σήμα, της οποίας σκοπός είναι ιδίως η διασφάλιση του σήματος ως ένδειξης προέλευσης, είναι απόλυτη σε περίπτωση ταυτότητας μεταξύ του σήματος και του αντίστοιχου σημείου και μεταξύ των προϊόντων ή υπηρεσιών. Η προστασία ισχύει επίσης σε περίπτωση ομοιότητας μεταξύ του σήματος και του σημείου και μεταξύ των προϊόντων ή υπηρεσιών. Η έννοια της ομοιότητας ερμηνεύεται σε σχέση με τον κίνδυνο σύγχυσης. Κεντρική στο δίκαιο του σήματος είναι και η προστασία της φήμης. Φήμη είναι η υψηλή αναγνωρισιμότητα του σήματος από το οικείο κοινό στο οποίο απευθύνεται. Ένα σήμα διαθέτει φήμη, όταν είναι σε υψηλό βαθμό γνωστό στο οικείο κοινό (βλ. απόφαση ΔΕΚ, C-375/97, παρ. 22-27). Στη φήμη του σήματος, με την έννοια της υψηλής αναγνωρισιμότητας από το οικείο κοινό, αναφέρονται και το άρθρο 6 της Διεθνούς Σύμβασης Παρισίων 1883 (ν. 213/1975), καθώς και το άρθρο 16 παρ. 1 του Πρωτοκόλλου για τα Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ν. 2290/1995). Για την εκτίμηση της φήμης, με την έννοια της υψηλής αναγνωρισιμότητας από το οικείο κοινό, λαμβάνονται υπόψη πολυάριθμοι παράγοντες, όπως ενδεικτικά, η εγγενής διακριτική δύναμη του σήματος, η ιδιοτυπία του, η μακρά κυκλοφορία του, το υψηλό μερίδιο αγοράς, η μακρά εντατική και συστηματική διαφήμιση, η μοναδικότητά του, με την έννοια ότι δεν έχει φθαρεί από την παράλληλη χρήση του και από άλλους ανταγωνιστές. Όμως, για τη συνδρομή της φήμης δεν χρειάζεται να συντρέχουν όλοι αυτοί οι παράγοντες σωρευτικά. Ο λόγος που ο νόμος παρέχει αυξημένη προστασία στα σήματα φήμης είναι διότι οι καταναλωτές αγοράζουν περισσότερο και πιο συχνά προϊόντα που φέρουν σήματα, με τα οποία έχουν αποκτήσει υψηλό βαθμό οικειότητας, δηλαδή σήματα υψηλής αναγνωρισιμότητας. Όμως, η θεμελίωση της φήμης του σήματος δεν αρκεί από μόνη της και για τη θεμελίωση της προσβολής. Πρέπει, επιπλέον, να συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 1 εδ. γ' (βλ. και άρθρο 7 παρ. 3 εδ. γ'), όπως αυτές εξειδικεύονται στη νομολογία.

Σημειώνεται ότι η ελληνική μετάφραση της Οδηγίας 2015/2436 ΕΕ στο άρθρο 5 παρ. 3 εδ. α' χρησιμοποιεί τον όρο «νόμιμη αιτία», για να αποδώσει τον ξενόγλωσσο όρο without due cause, sans juste motif, ohne rechtfertigenden Grund. Στο σχέδιο νόμου (άρθρο 5 παρ. 1 εδ. γ') προκρίθηκε ως πιο ορθή απόδοση ο όρος «εύλογη αιτία». Ο όρος «εύλογη αιτία»

συνηγορεί και με τον τρόπο που ερμηνεύει τη διάταξη αυτή η νομολογία (βλ. ΔΕΕ, C-65/12, 06.02.2014, Red Bull / Bulldog).

Επί του άρθρου 6

Με το άρθρο 6 ορίζεται ότι αν κάποιος λόγοι απαραδέκτου συντρέχουν για ορισμένα μόνο από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, για τις οποίες κατατίθεται μια ένδειξη, το σήμα απορρίπτεται μόνο ως προς αυτά τα προϊόντα και τις υπηρεσίες και γίνεται δεκτό ως προς τα υπόλοιπα.

Επί του άρθρου 7

Το άρθρο 7 αναφέρεται στο περιεχόμενο του δικαιώματος στο σήμα και στις αξιώσεις που απορρέουν από αυτό. Από το γράμμα της διάταξης προκύπτει ότι όλες οι αξιώσεις που απορρέουν από το δικαίωμα στο σήμα τελούν υπό την επιφύλαξη τυχόν προγενέστερων δικαιωμάτων. Η διάταξη του άρθρου 7 πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό και με την παρ. 12 του άρθρου 38 κατά την οποία το σήμα που έχει καταχωρηθεί θεωρείται έγκυρο, εκτός αν αμφισβητηθεί το κύρος του με ανταγωγή. Το προτεινόμενο νομοσχέδιο προβλέπει ότι το δικαίωμα στο σήμα έχει περιεχόμενο τόσο θετικό (δικαίωμα χρήσης), όσο και αρνητικό (δικαίωμα αποκλεισμού τρίτων από τη χρήση). Αντίθετα, η Οδηγία αναφέρεται μόνο σε αρνητικό δικαίωμα. Το προτεινόμενο νομοσχέδιο δεν διαφοροποιείται από το πνεύμα και το γράμμα της Οδηγίας.

Σημειώνεται ότι η ελληνική μετάφραση της Οδηγίας 2015/2436 ΕΕ στο άρθρο 5 παρ. 3 εδ. α' χρησιμοποιεί, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τον όρο «νόμιμη αιτία» για να αποδώσει τον ξενόγλωσσο όρο without due cause, sans juste motif, ohne rechtfertigenden Grund. Στο σχέδιο νόμου (άρθρο 7 παρ. 3 εδαφ. γ') προκρίθηκε ως πιο ορθή απόδοση ο όρος «εύλογη αιτία».

Επί του άρθρου 8

Για την αποτελεσματικότερη αποτροπή προσβολών του σήματος, ο δικαιούχος του έχει δικαίωμα να απαγορεύσει ορισμένες προπαρασκευαστικές πράξεις που οδηγούν σε προσβολή και οι οποίες περιγράφονται στο άρθρο 8.

Επί του άρθρου 9

Η λεξικογράφηση σημάτων μπορεί να προκαλέσει την πεπλανημένη εντύπωση ότι πρόκειται για κοινόχρηστες ενδείξεις, ή να τα οδηγήσει προοδευτικά στο να περιπέσουν σε κοινή χρήση. Για τον λόγο αυτό επιβάλλεται η λεξικογράφηση ενδείξεων που αποτελούν καταχωρημένα σήματα να συνοδεύεται από ρητή μνεία ότι πρόκειται για καταχωρημένο σήμα και όχι για κοινό λεξιλογικό όρο.

Επί του άρθρου 10

Το άρθρο 10 ρυθμίζει μια ειδική περίπτωση κακής πίστης κατά την κατάθεση σήματος. Πρόκειται για την περίπτωση που ο αντιπρόσωπος καταθέτει στο όνομά του σήμα που αληθώς ανήκει στον αντιπροσωπευόμενο. Η έννοια του αντιπροσώπου ερμηνεύεται με ευρύτητα, ώστε να περιλαμβάνει και τον εμπορικό διανομέα και κάθε άλλη συναφή περίπτωση. Σε μια τέτοια περίπτωση ο αντιπροσωπευόμενος (πραγματικός δικαιούχος) μπορεί να ζητήσει την απαγόρευση της χρήσης του σήματος, ή την ακύρωσή του, ή τη

μεταβίβαση του σήματος σε αυτόν. Κατά τη μεταφορά της σχετικής διάταξης στην ελληνική έννομη τάξη υπήρξε μέριμνα, ώστε ο αντιπρόσωπος να μπορεί να ζητήσει τη μεταβίβαση του σήματος τόσο με αίτησή του στη ΔΕΣ όσο και με αγωγή στα πολιτικά δικαστήρια. Στην τελευταία περίπτωση οι αγωγές για απαγόρευση της χρήσης και για μεταβίβαση του σήματος θα μπορούν να σωρευτούν στο ίδιο δικόγραφο, πράγμα που ανταποκρίνεται στην αρχή της οικονομίας της δίκης. Αντίθετα, η διάταξη δεν καταλαμβάνει περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει το στοιχείο της κακής πίστης. Στην περίπτωση μιας τέτοιας μεταγενέστερης διαφωνίας το άρθρο 10 δεν έχει εφαρμογή, ούτε κατ' αναλογία, γιατί ελλείπει το στοιχείο της κακής πίστης κατά την κατάθεση.

Επί του άρθρου 11

Τα αποκλειστικά δικαιώματα που παρέχει το σήμα δεν θα πρέπει να επιτρέπουν στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση σημείων ή ενδείξεων από τρίτους, όταν χρησιμοποιούνται με θεμιτό τρόπο και σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Προκειμένου να δημιουργηθούν ισότιμοι όροι για τις εμπορικές επωνυμίες και τα σήματα, δεδομένου ότι συνήθως παρέχεται απεριόριστη προστασία στις εμπορικές επωνυμίες έναντι των μεταγενέστερων σημάτων, αυτή η χρήση θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνει μόνο τη χρήση του ίδιου ονόματος του τρίτου. Αυτό του είδους η χρήση θα πρέπει επίσης να επιτρέπει τη χρήση περιγραφικών ή μη διακριτικών σημείων ή ενδείξεων εν γένει. Η χρήση του σήματος από τρίτους, με σκοπό να επιστήσουν την προσοχή των καταναλωτών στη μεταπώληση αυθεντικών προϊόντων που είχαν πωληθεί αρχικά εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, θα πρέπει να θεωρείται θεμιτή, υπό την προϋπόθεση ότι είναι ταυτόχρονα σύμφωνη με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Η χρήση του σήματος από τρίτους για σκοπούς καλλιτεχνικής έκφρασης ή κριτικής θα πρέπει επίσης να θεωρείται θεμιτή, υπό την προϋπόθεση ότι είναι ταυτόχρονα σύμφωνη με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Επιπλέον, η διάταξη του άρθρου 11 αποσκοπεί στην πλήρη και αποτελεσματική προστασία της ελευθερίας της έκφρασης, η οποία αποτελεί υπέρτερη αξία. Αξιοσημείωτο στο άρθρο 11 είναι ότι με τη νέα διατύπωση το δικαίωμα στο σήμα δεν μπορεί να απαγορεύσει τη χρήση σημείων που δεν έχουν διακριτικό χαρακτήρα. Έτσι, με βάση σύνθετα σήματα που περιέχουν και κοινότυπα ή περιγραφικά στοιχεία δεν μπορεί να απαγορευτεί στους τρίτους η χρήση σημείων ή ενδείξεων που είναι κοινότυπα ή περιγραφικά, ακόμα και αν περιλαμβάνονται στο εν λόγω σύνθετο σήμα. Ακόμα και σήματα που δεν είναι σύνθετα, αλλά απλά, αν συμβαίνει να είναι κοινότυπα ή περιγραφικά, δεν μπορούν να αποτελέσουν τη νομική βάση για την απαγόρευση χρήσης από τους τρίτους των αντίστοιχων ενδείξεων. Τα ίδια ισχύουν και σε σχέση με την προσβολή της φήμης.

Επί του άρθρου 12

Το άρθρο 12 σε συνδυασμό με τα άρθρα 47 παρ. 2 και 48 προσδιορίζουν το μέτρο στο οποίο το δίκαιο του σήματος προστατεύει την ασφάλεια και τη βεβαιότητα δικαίου. Παλαιότερα, αρκούσε η απλή και τυπική καταχώριση του σήματος για να περιβάλει το καταχωρημένο σήμα με ένα νομικό καθεστώς ασφάλειας και βεβαιότητας που δεν επέτρεπε την αμφισβήτηση του κύρους του σήματος στα πολιτικά δικαστήρια και επέτρεπε την αμφισβήτηση αυτή μόνο μέσα από τη διαδικασία της υποβολής αίτησης για ακυρότητα ή

έκπτωση. Σύμφωνα με το άρθρο 12, αλλά και το άρθρο 47 παρ. 2, το κύρος του σήματος μπορεί να αμφισβητηθεί στα πολιτικά δικαστήρια. Τούτο δεν είναι πλέον εφικτό μόνο αν συντρέχουν οι όροι του άρθρου 12, δηλαδή αν έχει παρέλθει πενταετία από την καταχώριση και αν επιπλέον έχει γίνει χρήση του σήματος σε ικανό βαθμό, έτσι ώστε το σήμα να έχει καταστεί γνωστό.

Επί του άρθρου 13

Η αρχή της ανάλωσης διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στο πλαίσιο της ΕΕ και του ΕΟΧ. Παράλληλα, διασφαλίζει την απαγόρευση εισαγωγής προϊόντων από τρίτες χώρες. Το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου 28 της Διεθνούς Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΕ 1994, L1/3) ρητά προβλέπει ότι όσα ισχύουν για την «ανάλωση» στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζονται και για τις χώρες του ΕΟΧ (Ισλανδία, Νορβηγία και Λιχτενστάιν).

Σημειώνεται και εδώ ότι η Οδηγία 2015/2436 ΕΕ στην παρ. 2 του άρθρου 15 χρησιμοποιεί στην ελληνική της μετάφραση τη φράση «δεν έχει νόμιμους λόγους» για να αποδώσει τον ξενόγλωσσο όρο *legitimate reasons, motif légitimes, berechtigte Gründe*. Στο σχέδιο νόμου, στο άρθρο 13 παρ. 2 προκρίθηκε ως πιο ορθή η χρήση του όρου «εύλογη αιτία» που αποδίδει ακριβέστερα τη ρύθμιση της Οδηγίας, όπως αυτή έχει ερμηνευτεί και από τη νομολογία (βλ. ιδίως ΔΕΚ C-337/95, 04.11.1997, Dior/Evora).

Επί του άρθρου 14

Το άρθρο 14 επιτρέπει στον δικαιούχο του σήματος να προβεί σε περιορισμό των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες αυτό έχει κατατεθεί. Ο περιορισμός αυτός μπορεί να γίνει και μετά την καταχώριση του σήματος. Μπορεί επίσης να γίνει κατά τον χρόνο που η αίτηση εξετάζεται και είναι εκκρεμής μέχρι και το διοικητικό εφετείο.

Επί του άρθρου 15

Το άρθρο 15 επιτρέπει στον δικαιούχο μιας αίτησης ή ενός καταχωρημένου σήματος να διασπάσει (διαιρέσει) την αίτηση ή το σήμα σε δύο ή περισσότερες αυτοτελείς αιτήσεις ή σήματα. Η δυνατότητα αυτή έχει μεγάλη πρακτική σημασία ιδίως στην περίπτωση που η αίτηση του σήματος γίνεται δεκτή για ορισμένα προϊόντα, αλλά απορρίπτεται για άλλα. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο δικαιούχος μπορεί με τη διαίρεση να προκαλέσει την οριστική καταχώριση της αίτησης για όσα προϊόντα έχει γίνει δεκτή, και παράλληλα να αποσπάσει τα προϊόντα που απορρίφθηκαν σε ιδιαίτερη αίτηση, για την οποία μπορεί να ασκήσει προσφυγή.

Επί του άρθρου 16

Τόσο η αίτηση του σήματος όσο και το καταχωρημένο σήμα μπορούν να μεταβιβαστούν εν όλω ή εν μέρει και ανεξάρτητα από τη μεταβίβαση της οικείας επιχείρησης. Η παρ. 6 του άρθρου 16 ρυθμίζει την περίπτωση όπου ένα προγενέστερο σήμα, το οποίο κωλύει την καταχώριση μιας μεταγενέστερης δήλωσης σήματος, μεταβιβάζεται στον δικαιούχο της εν λόγω μεταγενέστερης δήλωσης καθ' όν χρόνο αυτή είναι ακόμα εκκρεμής. Για παράδειγμα, συμβαίνει πολύ συχνά στην πράξη το εξής: Μια δήλωση σήματος μπορεί να απορριφθεί, επειδή υπάρχει ένα προγενέστερο όμοιο ή παρόμοιο σήμα άλλου δικαιούχου. Ο καταθέτης της κρινόμενης δήλωσης σήματος που απορρίφθηκε ασκεί προσφυγή κατά της

απόφασης που την απέρριψε. Μέχρι την εκδίκαση της προσφυγής, ο καταθέτης της κρινόμενης δήλωσης έχει αποκτήσει δια μεταβίβασης το προγενέστερο σήμα που αποτελούσε εμπόδιο στην καταχώριση της κρινόμενης δήλωσης. Αν συμβεί αυτό, τότε το προγενέστερο σήμα δεν αποτελεί πλέον πραγματικό και ουσιαστικό κώλυμα για την καταχώριση της κρινόμενης δήλωσης. Τούτο διότι ανήκουν πλέον και τα δύο στον ίδιο δικαιούχο και ως εκ τούτου δεν συντρέχει πλέον κίνδυνος σύγχυσης. Η ρύθμιση της παρ. 6 προβλέπει ότι το διοικητικό δικαστήριο που επιλαμβάνεται της προσφυγής οφείλει να λάβει υπόψη τη μεταβίβαση του σήματος που μεσολάβησε μετά την άσκηση της προσφυγής και να την κάνει δεκτή επειδή πλέον εξέλιπε ο κίνδυνος σύγχυσης. Έτσι, κρίσιμος χρόνος για την εκτίμηση της προσφυγής (και της κρινόμενης δήλωσης σήματος στην οποία αυτή αφορά) δεν είναι ο χρόνος κατάθεσης της κρινόμενης δήλωσης, αλλά λαμβάνεται υπόψη και η μεταβίβαση του προγενέστερου σήματος που μεσολάβησε αργότερα. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση όπου το προγενέστερο σήμα που εμπόδιζε την καταχώριση της κρινόμενης δήλωσης έπαυσε να ισχύει, επειδή παρήλθε η δεκαετής προστασία του, χωρίς να ανανεωθεί. Και στην περίπτωση αυτή, το διοικητικό δικαστήριο που επιλαμβάνεται της προσφυγής λαμβάνει υποχρεωτικά υπόψη την παύση της ισχύος του σήματος που επέρχεται αυτοδικαίως με την πάροδο της δεκαετούς προστασίας του, χωρίς να υποβληθεί αίτηση ανανέωσης. Η λήξη της ισχύος του προγενέστερου σήματος λαμβάνεται υπόψη, μολονότι έγινε σε χρόνο μεταγενέστερο από την κατάθεση της κρινόμενης δήλωσης σήματος.

Επί του άρθρου 17

Τόσο η αίτηση του σήματος όσο και το καταχωρημένο σήμα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο παραχώρησης άδειας χρήσης, σε αποκλειστική ή μη βάση, και για το σύνολο ή για ορισμένα μόνο προϊόντα και για ορισμένο ή αόριστο χρόνο και για το σύνολο ή μέρος της Ελληνικής επικράτειας. Όταν έχει χορηγηθεί αποκλειστική άδεια χρήσης, και εφόσον συντρέχουν οι όροι της παραγράφου 4, ο αδειούχος μπορεί να ασκήσει τις αξιώσεις για την προσβολή του σήματος, ως μη δικαιούχος διάδικος.

Επί του άρθρου 18

Επί της αίτησης του σήματος, καθώς και επί του καταχωρημένου σήματος μπορεί να συσταθεί οποιοδήποτε περιορισμένο εμπράγματο δικαίωμα ή να επιβληθεί κατάσχεση. Επίσης, η αίτηση του σήματος και το καταχωρημένο σήμα περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία.

Επί του άρθρου 19

Η μεταβίβαση, η παραχώρηση άδειας χρήσης, και η σύσταση ενεχύρου ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος παράγουν αποτελέσματα έναντι τρίτων από την εγγραφή τους στο μητρώο, αλλά και πριν από την εγγραφή τους, έναντι των προσώπων, οι οποίοι απέκτησαν μεν δικαιώματα επί του σήματος μετά την ημερομηνία της συγκεκριμένης δικαιοπραξίας, ήταν όμως εν γνώσει αυτής κατά την ημερομηνία κτήσης των δικαιωμάτων τους. Το άρθρο 19 δεν εφαρμόζεται, ούτε αναλόγως, σε σχέση με την κατάσχεση και την πτώχευση.

Επί των άρθρων 20-22

Τα άρθρα 20-22 καθορίζουν το περιεχόμενο που πρέπει να έχει η αίτηση για την καταχώριση του σήματος (δήλωση σήματος). Το άρθρο 21 περιλαμβάνει τα στοιχεία που είναι απολύτως αναγκαία, για να υπάρχει υποστατή δήλωση σήματος (π.χ. να έχει το όνομα καταθέτη και πλήρη στοιχεία ταυτότητας και επικοινωνίας, συγκεκριμένη απεικόνιση του σήματος, προϊόντα). Αν ελλείπουν αυτά τα στοιχεία και χρειάζεται συμπλήρωση, δεν μπορεί να θεωρηθεί υποστατή η δήλωση του σήματος και δεν χορηγείται ημερομηνία κατάθεσης. Τα στοιχεία επικοινωνίας του καταθέτη είναι ζωτικής σημασίας, γιατί χωρίς αυτά δεν μπορεί ούτε η Διεύθυνση Σημάτων, ούτε οι τρίτοι να κάνουν κοινοποιήσεις στον καταθέτη για την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Αντίθετα, τα στοιχεία του άρθρου 22 είναι δευτερεύοντα και μπορούν να συμπληρωθούν αργότερα.

Επί του άρθρου 23

Ο νόμος, σε συμμόρφωση με την Οδηγία, προβλέπει νέες προδιαγραφές για την περιγραφή των προϊόντων ή/και υπηρεσιών που προορίζεται να διακρίνει το σήμα. Εφεξής, η περιγραφή των προϊόντων πρέπει να είναι ειδική και συγκεκριμένη. Επίσης, δεν είναι πλέον ενδεδειγμένος τρόπος περιγραφής των προϊόντων η χρήση αυτούσιας της επικεφαλίδας της οικείας κλάσης της Διεθνούς Σύμβασης της Νίκαιας, καθώς στην περίπτωση αυτή θα εννοούνται μόνο εκείνα τα προϊόντα ή υπηρεσίες που εμπίπτουν στο κυριολεκτικό νόημα της επικεφαλίδας. Η ρύθμιση αυτή συμπληρώνει τις άλλες διατάξεις του νόμου που συνδέουν την προστασία του σήματος μόνο με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες το σήμα πραγματικά χρησιμοποιείται στην αγορά. Τα μνημονευόμενα στο άρθρο 23 θα ισχύουν για νέες δηλώσεις που θα κατατεθούν μετά την ισχύ του νόμου. Όμως, ακόμα και τα σήματα που κατατέθηκαν πριν την ισχύ του νόμου και περιλαμβάνουν ολόκληρη την επικεφαλίδα μιας κλάσης καταλαμβάνονται από τη νέα ρύθμιση. Διαφορετικά, ο σκοπός του άρθρου 23 δεν θα μπορούσε να εκπληρωθεί και θα εισαγόταν μια αδικαιολόγητη διάκριση ανάμεσα στα παλιά και τα νέα σήματα. Σημειώνεται ότι το ΔΕΕ έχει νομολογήσει (στο πλαίσιο, όμως, του άρθρου 28 του Κανονισμού 2015/2424) ότι τα παλαιά σήματα της ΕΕ θα συνεχίσουν να ισχύουν για όλα τα προϊόντα που περιλαμβάνει η οικεία κλάση, δηλαδή ακόμα και αυτά που δεν εμπίπτουν στο κυριολεκτικό νόημα της επικεφαλίδας της αναγραφόμενης κλάσης (Βλ. αποφάσεις ΔΕΕ, C-501/15, 11.10.17, Cactus και C-577/14, 16.2.17, Brandconcern).

Επί του άρθρου 24

Ο νέος νόμος εισάγει διαφορετική μορφή διοικητικής προστασίας για τα προγενέστερα σήματα. Συγκεκριμένα, όταν κατατίθεται μια νέα δήλωση σήματος, αν ο έλεγχος της Διεύθυνσης Σημάτων εντοπίσει κάποιο όμοιο ή παρόμοιο προγενέστερο σήμα, η νεότερη δήλωση σήματος δεν απορρίπτεται αυτεπάγγελτα. Αντίθετα, ενημερώνεται ο δικαιούχος του προγενέστερου σήματος, για να ασκήσει ανακοπή. Αν δεν ασκηθεί ανακοπή η νεότερη δήλωση σήματος μπορεί να γίνει δεκτή και να καταχωρηθεί. Έτσι, οι λόγοι για τους οποίους η Διεύθυνση Σημάτων απορρίπτει μια δήλωση σήματος είναι μόνο οι λόγοι που ανάγονται στα απόλυτα απαράδεκτα του άρθρου 4. Αντίθετα, τα σχετικά απαράδεκτα του άρθρου 5 προβάλλονται μόνο με ανακοπή. Η νέα αυτή πρακτική ισχύει στις περισσότερες χώρες της ΕΕ και του κόσμου και είναι και η πρακτική του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της ΕΕ (EUIPO). Οι λόγοι που δικαιολογούν τη νομοθετική αυτή μεταβολή είναι πολλοί: Σύμφωνα με το νόμο, ως προγενέστερα σήματα λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο τα εθνικά σήματα, αλλά και τα σήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τα διεθνή σήματα που έχουν κατατεθεί στο

μητρώο του WIPO και υποδεικνύουν ως χώρα ισχύος τους και την Ελλάδα. Έτσι, ο αριθμός των προγενέστερων σημάτων είναι πλέον πολύ μεγάλος και γίνεται εξαιρετικά δύσκολη η απόκτηση νέων σημάτων. Υπάρχουν και άλλοι λόγοι που δικαιολογούν την κατάργηση του αυτεπάγγελτου προελέγχου από τη Διεύθυνση Σημάτων, όπως: (α) Είναι αντιφατικό να γίνεται υπηρεσιακός προέλεγχος για σχετικά απαράδεκτα από τη Διεύθυνση, όταν ακόμα και οι ίδιοι οι δικαιούχοι προγενέστερων σημάτων δεν μπορούν να τα αντιτάξουν, αν δεν έχουν κάνει χρήση. Στο πλαίσιο του νόμου που ισχύει ήδη από το 2012, ο δικαιούχος ενός προγενέστερου σήματος δεν μπορεί να αντιταχθεί σε μεταγενέστερη αίτηση σήματος, αν το προγενέστερο σήμα δεν χρησιμοποιείται πράγματι στην αγορά. Η άσκηση αξιώσεων από το σήμα είναι συνδεδεμένη με τη χρήση του. Έτσι, ανακοπές που ασκούνται με βάση σήματα που δεν χρησιμοποιούνται, απορρίπτονται. (β) Η προστασία που παρέχει στα προγενέστερα σήματα ο αυτεπάγγελτος προέλεγχος της Διεύθυνσης είναι ευρύτερη και περισσότερη από αυτή που πραγματικά χρειάζεται. Αυτό που είναι αναγκαίο είναι η Διεύθυνση να ειδοποιεί τους δικαιούχους των προγενέστερων σημάτων, για να ασκούν αυτοί τα δικαιώματά τους, αν το κρίνουν οι ίδιοι αναγκαίο. Όμως, αν οι ίδιοι δεν ασκούν ανακοπές, μολονότι ειδοποιούνται, τότε είναι περιττό η Διεύθυνση να ασκεί η ίδια τα δικαιώματα αυτά, αντί των δικαιούχων, με τη μορφή του υπηρεσιακού προελέγχου για προγενέστερα σήματα. (γ) Τέλος, όπως ειπώθηκε, με δεδομένο ότι προγενέστερα θεωρούνται όχι μόνο τα εθνικά σήματα, αλλά και τα σήματα της ΕΕ και τα διεθνή, ο αυτεπάγγελτος προέλεγχος ουσιαστικά καθιστά δυσχερέστατη έως αδύνατη την απόκτηση σήματος. Αυτό είναι σε βάρος των νέων επιχειρήσεων που θέλουν να εισέλθουν στην αγορά και περιορίζει τον δυναμικό ανταγωνισμό. Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο ο αυτεπάγγελτος προέλεγχος δεν καταργείται ολοσχερώς. Αντίθετα, δεν οδηγεί σε απόρριψη της νεότερης αίτησης για σήμα, αλλά μόνο σε ειδοποίηση του δικαιούχου του προγενέστερου σήματος, ώστε αυτός, αν θέλει, να ασκήσει ανακοπή και να αποτρέψει την καταχώριση του νεότερου σήματος. Έτσι, η Διεύθυνση εξακολουθεί να επιτελεί τον ρόλο της για την προστασία των δικαιούχων προγενέστερων σημάτων, χωρίς, όμως, να εμποδίζει αδικαιολόγητα την καταχώριση και νεότερων αιτήσεων για σήματα. Έτσι, ενισχύεται ο πραγματικός ανταγωνισμός, χωρίς να τίθενται σε διακινδύνευση τα προγενέστερα δικαιώματα.

Επί των άρθρων 25-27

Με τα άρθρα 25-27 ρυθμίζεται η ανακοπή κατά δήλωσης σήματος που έγινε κατ' αρχήν δεκτή από τη Διεύθυνση Σημάτων. Σημειώνεται ότι για την ανακοπή που στηρίζεται σε απόλυτους λόγους του άρθρου 4 δεν απαιτείται η συνδρομή εννόμου συμφέροντος στο πρόσωπο του ανακόπτοντος. Αυτό είναι σύμφωνο με το άρθρο 40 της Οδηγίας. Αντίθετα, έννομο συμφέρον απαιτείται μόνο στην περίπτωση που η ανακοπή στηρίζεται σε σχετικούς λόγους του άρθρου 5, δηλαδή σε προγενέστερα δικαιώματα.

Επί του άρθρου 28

Το άρθρο 28 πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με τα άρθρα 40 και 54. Οι διατάξεις αυτές εισάγουν την ένσταση απόδειξης της χρήσης του σήματος. Η προστασία που παρέχει ο νόμος στο καταχωρημένο σήμα συνδέεται στενά με τη χρήση του για συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες. Το σήμα προστατεύεται μόνο στην έκταση που χρησιμοποιείται. Συνεπώς, κάθε φορά που ο σηματούχος ασκεί, με βάση το σήμα, ανακοπή κατά της καταχώρισης μεταγενέστερης δήλωσης σήματος, ο καθ' ού η ανακοπή μπορεί, κατ' ένσταση, να ζητήσει

από τον ανακόπτοντα να αποδείξει ότι χρησιμοποιεί το σήμα και για ποια προϊόντα ή υπηρεσίες το χρησιμοποιεί. Ομοίως και σε περίπτωση που ο σηματούχος ασκεί αίτηση ακυρότητας σήματος, ο καθ' ού η αίτηση μπορεί να προβάλει την ίδια ένσταση απόδειξης χρήσης. Το προτεινόμενο νομοσχέδιο, με το άρθρο 40, εισάγει την ένσταση απόδειξης της χρήσης και στις αγωγές στα πολιτικά δικαστήρια για την αστική προστασία του σήματος. Ο εναγόμενος μπορεί κατ' ένσταση να ζητήσει από τον ενάγοντα σηματούχο να αποδείξει, αν πράγματι χρησιμοποιεί το σήμα και για ποια προϊόντα ή υπηρεσίες. Έτσι, κατά τον σκοπό του νόμου, τα σήματα εκπληρώνουν τον σκοπό τους, που συνίσταται στη διάκριση των προϊόντων ή των υπηρεσιών και στην παροχή στους καταναλωτές της δυνατότητας να κάνουν συνειδητές επιλογές, μόνον εάν όντως χρησιμοποιούνται στην αγορά. Η απαίτηση χρήσης είναι επίσης αναγκαία, προκειμένου να περιοριστεί ο συνολικός αριθμός των καταχωρισμένων και προστατευόμενων σημάτων και, κατ' επέκταση, ο αριθμός των συγκρούσεων, οι οποίες αναφύονται μεταξύ τους. Ως εκ τούτου, είναι ουσιώδους σημασίας να απαιτείται η ουσιαστική χρησιμοποίηση των καταχωρισμένων σημάτων για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, για τα οποία ή τις οποίες είναι καταχωρισμένα, επί ποινή εκπτώσεως αν δεν χρησιμοποιηθούν για αυτά τα προϊόντα ή για αυτές τις υπηρεσίες εντός διαστήματος πέντε ετών από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της διαδικασίας καταχώρισης. Εξάλλου, ένα σήμα δεν μπορεί να προβληθεί εγκύρως σε αστική δίκη προσβολής, εάν ο ενάγων δεν μπορεί να αποδείξει ότι το χρησιμοποιεί, ή αν ο εναγόμενος μπορεί να αποδείξει ότι ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να εκπέσει των δικαιωμάτων του ή, όταν η αγωγή ασκείται κατά μεταγενέστερου δικαιώματος, θα μπορούσε να είχε εκπέσει των δικαιωμάτων του κατά τον χρόνο που αποκτήθηκε το μεταγενέστερο δικαίωμα. Η απόδειξη χρήσης πολύ συχνά θέτει εξαιρετικές αποδεικτικές δυσκολίες στους διαδίκους και είναι ζήτημα κομβικής και ουσιαστικής σημασίας. Η εξέταση της χρήσης του σήματος δεν είναι τυπικό ζήτημα που μπορεί να ξεπεραστεί με έναν επιφανειακό έλεγχο. Αντίθετα, είναι κεντρικό ζήτημα στην εκδίκαση των υποθέσεων των σημάτων και έχει κομβική σημασία για τον ελεύθερο ανταγωνισμό, δεδομένου ότι κατά το νόμο τα σήματα που δεν χρησιμοποιούνται δεν προστατεύονται. Το βάρος απόδειξης για τη χρήση του σήματος το φέρει ο σηματούχος. Προκειμένου για σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ρυθμιζόμενο από τον Κανονισμό 2017/1001 ΕΕ, η χρήση σε οποιοδήποτε κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ισοδυναμεί με χρήση του σήματος. Έτσι, το σήμα της ΕΕ δε χρειάζεται να χρησιμοποιείται οπωσδήποτε και στην Ελλάδα, για να τύχει προστασίας. Η ερμηνεία αυτή επιβάλλεται από τον «ενιαίο» χαρακτήρα του Σήματος της ΕΕ.

Επί των άρθρων 29-30

Τα άρθρα 29 και 30 προβλέπουν τη δυνατότητα προσφυγής στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων κατά πράξεων της Διεύθυνσης Σημάτων, τη συγκρότηση και λειτουργία της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων και τη διαδικασία που εφαρμόζεται.

Ειδικά στο άρθρο 30 έχουν προβλεφθεί διατάξεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της Διεύθυνσης Σημάτων και της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων με υψηλού επιστημονικού επιπέδου έμπυχο δυναμικό. Τούτο είναι αναγκαίο, γιατί η Διεύθυνση Σημάτων και η Διοικητική Επιτροπή Σημάτων ασκούν έργο που απαιτεί επιστημονική εξειδίκευση και ευχέρεια παρακολούθησης της ταχέως εξελισσόμενης νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού

Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας. Ακόμα, τα στελέχη της Διεύθυνσης Σημάτων εκπροσωπούν τη χώρα τόσο στο Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της ΕΕ, όσο και στον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας. Ειδικότερα, οι συνιστώμενες στην παρ. 13 του άρθρου 30 θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού θα πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 2 του π.δ. 50/2001.

Επί του άρθρου 31

Το άρθρο 31 παρέχει τη δυνατότητα για προαιρετική και οικειοθελή διαμεσολάβηση σε υποθέσεις ενώπιον της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων μεταξύ ιδιωτών. Σημειώνεται ότι και ο ΕUIPO παρέχει τέτοια δυνατότητα διαμεσολάβησης.

Επί του άρθρου 32

Το άρθρο 32 προβλέπει τη δυνατότητα προσφυγής ουσίας κατά των αποφάσεων της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων στα διοικητικά δικαστήρια.

Επί του άρθρου 33

Το άρθρο 33 προβλέπει τις προϋποθέσεις με τις οποίες το σήμα καταχωρείται στο μητρώο, καθώς και τις πράξεις που εγγράφονται στο μητρώο.

Επί του άρθρου 34

Το άρθρο 34 ρυθμίζεται θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων που υποβάλλονται στη Διεύθυνση Σημάτων και στο μητρώο.

Επί του άρθρου 35

Το άρθρο 35 ρυθμίζει τα σχετικά με τα έγγραφα που αρχειοθετεί η Διεύθυνση Σημάτων και τους φακέλους που τηρεί, πέραν του μητρώου.

Επί του άρθρου 36

Το άρθρο 36 ρυθμίζει τη διάρκεια και την ανανέωση της προστασίας του σήματος. Το σήμα έχει περιορισμένη χρονική διάρκεια προστασίας για μια δεκαετία από την κατάθεσή του. Μπορεί να ανανεωθεί με τη διαδικασία που προβλέπει ο νόμος. Αν δεν ανανεωθεί, το σήμα παύει αυτοδικαίως να ισχύει στη λήξη της δεκαετίας, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε διαπιστωτική ή βεβαιωτική πράξη εκ μέρους του μητρώου ή της Διεύθυνσης Σημάτων. Η αυτοδίκαιη λήξη του σήματος μετά την πάροδο της δεκαετίας, αν δε μεσολάβησε ανανέωση, επιβάλλεται από λόγους προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού. Η ύπαρξη σημάτων που δεν ανανεώνονται περιορίζει τον ελεύθερο ανταγωνισμό χωρίς επαρκή λόγο. Εξάλλου, κατά παγία αρχή του δικαίου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, η διατήρηση των αποκλειστικών δικαιωμάτων που απορρέουν από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καταβολή δημοσίων τελών. Χωρίς την καταβολή τέλους κανένα αποκλειστικό δικαίωμα δεν απονέμεται, ούτε διατηρείται, από την έννομη τάξη.

Επί του άρθρου 37

Το άρθρο 37 ρυθμίζει τον εξαιρετικό θεσμό της επαναφοράς στην προτέρα κατάσταση σε περίπτωση απώλειας προθεσμίας.

Επί των άρθρων 38-44

Τα άρθρα 38-44 ρυθμίζουν την αστική προστασία του σήματος. Η αστική προστασία περιλαμβάνει τις αξιώσεις για άρση της προσβολής και παράλειψή της στο μέλλον, ως και την αξίωση για αποζημίωση. Η αποζημίωση προϋποθέτει υπαιτιότητα.

Στην παρ. 3 του άρθρου 38 το ανώτατο ποσό της χρηματικής ποινής για έμμεση εκτέλεση αναπροσαρμόστηκε στο ποσό των 100.000 €, σύμφωνα με τις νέες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που ισχύουν μετά την 1.1.2016.

Η παρ. 4 του άρθρου 38 αναφέρεται στον ενδιάμεσο, οι υπηρεσίες του οποίου χρησιμοποιούνται από τρίτο για την προσβολή του σήματος.

«Ενδιάμεσος» κατά την έννοια της παρ. 4 είναι πρόσωπο, το οποίο δεν χρησιμοποιεί το σημείο στις δικές του συναλλαγές. Πρόκειται για «έμμεση» προσβολή του δικαιώματος στο σήμα (βλ. Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Maciej Szpunar της 08.02.2017, στην υπόθεση C-610/15, Stichting Brein II, σκέψη 65). Ο «ενδιάμεσος» δεν χρησιμοποιεί ο ίδιος στις συναλλαγές του τα σήματα τρίτων, αλλά επιτρέπει στους πελάτες των υπηρεσιών του να χρησιμοποιούν σημεία πανομοιότυπα ή παρόμοια με καταχωρημένα σήματα τρίτων στο πλαίσιο της δικής τους εμπορικής επικοινωνίας (βλ. ΔΕΕ, 23.03.2010, C-236-38/08, Google France, σκέψεις 56, 104). Για να χαρακτηριστεί ένας οικονομικός φορέας ως «ενδιάμεσος» υπό την έννοια της παρ. 4, πρέπει να αποδειχθεί ότι παρέχει υπηρεσία, η οποία δύναται να χρησιμοποιηθεί από ένα ή περισσότερα πρόσωπα προς προσβολή ενός ή περισσότερων σημάτων, χωρίς να είναι αναγκαίο ο εν λόγω οικονομικός φορέας να διατηρεί ιδιαίτερη σχέση με το εν λόγω πρόσωπο ή τα εν λόγω πρόσωπα (βλ. Tommy Hilfiger σκέψη 23, απόφαση ΔΕΕ της 27ης Μαρτίου 2014, και UPC Telekabel Wien, C-314/12, σκέψεις 32 και 35). Οι παρ. 12 ως 16 του άρθρου 38 δίνουν τη δυνατότητα στον εναγόμενο να ασκήσει ανταγωγή για την έκπτωση από το δικαίωμα στο σήμα ή για την ακυρότητά του. Όπως προκύπτει και από τα άρθρα 47, 50 και 52, η δικαιοδοσία για τη διαγραφή του σήματος, λόγω έκπτωσης ή ακυρότητας, μεταφέρεται από τα διοικητικά δικαστήρια στα πολιτικά, σύμφωνα με τις δυνατότητες που δίνει η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 94 του Συντάγματος. Η ρύθμιση αυτή δικαιολογείται για το ενιαίο της κρίσεως επί διαφορών σημάτων και για την αποτροπή έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων σε υποθέσεις σημάτων ανάμεσα στα πολιτικά και τα διοικητικά δικαστήρια. Οι σχετικές ρυθμίσεις επιτυγχάνουν εναρμόνιση και με το σύστημα του σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Κανονισμός 2017/1001 προβλέπει ρητά τη δυνατότητα των πολιτικών δικαστηρίων να δικάζουν ανταγωγές για την έκπτωση ή ακυρότητα σήματος. Ήδη τα εθνικά μας πολιτικά δικαστήρια, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού 2017/1001 μπορούν και ακυρώνουν σήματα της ΕΕ. Θα ήταν αντιφατικό τα πολιτικά μας δικαστήρια να μην μπορούν να δικάσουν, ομοίως, ανταγωγές για την έκπτωση ή την ακυρότητα εθνικού σήματος. Θα μπορούσε να ανακύψει η περίπτωση αγωγής που στηρίζεται τόσο σε σήματα της ΕΕ όσο και σε εθνικά σήματα, όπου το δικάζον πολιτικό δικαστήριο θα μπορούσε, με βάση τον Κανονισμό 2017/1001, να ακυρώσει τα σήματα της ΕΕ, αλλά δεν θα μπορούσε να κάνει το ίδιο για τα εθνικά σήματα. Με τις σκέψεις αυτές, προκρίθηκε η λύση της μεταφοράς της δικαιοδοσίας για την έκπτωση και την ακυρότητα του σήματος στα πολιτικά δικαστήρια, τηρουμένων των όρων του άρθρου 94 παρ. 3 του Συντάγματος.

Στις διατάξεις των άρθρων 38-44 περιλαμβάνονται και αυτές με τις οποίες ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο των σημάτων η Οδηγία 2004/48 ΕΚ. Οι διατάξεις αυτές περιλαμβάνουν

ορισμένα, εξαιρετικού χαρακτήρα, πολύ δραστικά μέτρα, τα οποία προορίζονται κυρίως για την περίπτωση της καταπολέμησης των «πειρατικών προϊόντων», δηλαδή προϊόντων που αποτελούν πιστή αντιγραφή γνησίων και αυθεντικών προϊόντων και οι οποίες ενέχουν το στοιχείο της συνειδητής εξαπάτησης των καταναλωτών. Αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές, η εφαρμογή των ειδικών και εξαιρετικών μέτρων που προβλέπει η πιο πάνω Οδηγία κατά κανόνα δεν θα δικαιολογείται. Για αυτό, η εφαρμογή των διατάξεων αυτών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διακριτική ευχέρεια του δικάζοντος δικαστηρίου, αλλά και από την αρχή της αναλογικότητας, στην οποία γίνεται ρητή μνεία στο άρθρο 44.

Επί του άρθρου 39

Το άρθρο 39 ρυθμίζει το δικαίωμα ενημέρωσης. Από το ΔΕΕ έχει νομολογηθεί ότι η αξίωση για το δικαίωμα ενημέρωσης μπορεί να ασκηθεί και με αυτοτελή αγωγή και δεν απαιτείται να σωρευτεί με την αξίωση για άρση της προσβολής ή παράλειψή της στο μέλλον. Η παρ. 4 του άρθρου 39 κάνει πλέον και ρητή μνεία στη δυνατότητα άσκησης αυτοτελούς αγωγής.

Επί του άρθρου 40

Το άρθρο 40 εισάγει και στην πολιτική δίκη την πολύ σημαντική για την προστασία του ανταγωνισμού ένσταση απόδειξης χρήσης. Η εισαγωγή της ένστασης απόδειξης χρήσης στην πολιτική δίκη ως άμυνα κατά της αγωγής για προσβολή του σήματος επιβάλλεται από το άρθρο 17 της Οδηγίας. Σχετική μνεία για την έννοια και τη σημασία της ένστασης απόδειξης χρήσης έγινε παραπάνω υπό το άρθρο 28. Συνοπτικά υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 17 της Οδηγίας θεσπίζει τον κανόνα ότι δεν προστατεύονται σήματα που δεν χρησιμοποιούνται, παρά το ότι έχουν καταχωρηθεί. Έτσι, στη φιλοσοφία του νομοθέτη, δεν προστατεύεται αυτή καθαυτή η καταχώρηση του σήματος, αλλά η χρήση του στις συναλλαγές. Ακόμα, η ένσταση απόδειξης χρήσης πολύ συχνά γεννά δυσσπόδεια ζητήματα που απαιτούν τη σχολαστική αξιολόγηση του αποδεικτικού υλικού από τα δικαστήρια, αλλά και εξαιρετικά επιμελημένη εργασία εκ μέρους των διαδίκων σε σχέση με το αποδεικτικό υλικό που υποβάλλουν για την απόδειξη της χρήσης του σήματος. Για παράδειγμα, πρέπει να αποδειχθεί ότι το σήμα χρησιμοποιείται όχι γενικά και αφηρημένα, αλλά για τα συγκεκριμένα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωρηθεί και ισχύει. Μπορεί να χρησιμοποιείται για ορισμένα μόνο προϊόντα, αλλά όχι για άλλα. Ακόμα, το σήμα μπορεί να μην χρησιμοποιείται με τη μορφή που έχει καταχωρηθεί, αλλά με άλλη παραλλαγμένη μορφή, η οποία μπορεί, κατά περίπτωση, να μεταβάλει ή να μη μεταβάλει τον διακριτικό χαρακτήρα του σήματος (βλ. άρθ. 7 παρ. 2 εδαφ. α' του προτεινόμενου νομοσχεδίου). Συνεπώς, αν στο πλαίσιο αστικής δίκης για την προσβολή του σήματος, ασκηθεί από τον εναγόμενο η ένσταση απόδειξης χρήσης, πρέπει να προηγηθεί ένα προστάδιο για την απόδειξη της χρήσης του σήματος που αποτελεί τη νομική βάση της αγωγής, και μόνο αν αποδειχθεί χρήση του σήματος, το δικαστήριο προχωρά στην εξέταση της συνδρομής του κινδύνου συγχύσεως ή της προσβολής της φήμης.

Για την ομαλή ένταξη της ένστασης απόδειξης χρήσης στο σύστημα της πολιτικής δίκης χρειάστηκε να θεσπιστούν μικρές αποκλίσεις από τη ρύθμιση του ΚΠολΔ για τη διαδικασία συζήτησης της αγωγής. Για παράδειγμα, αν δεν γινόταν καμία απόκλιση από το ισχύον σύστημα του ΚΠολΔ, τότε η ένσταση απόδειξης χρήσης θα έπρεπε να προβληθεί με τις προτάσεις και ο ενάγων θα είχε μόνο δεκαπέντε ημέρες, μέχρι τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της προσθήκης, για να προσκομίσει αποδεικτικό υλικό για την απόδειξη της

χρήσης του σήματος. Ο εναγόμενος δεν θα είχε καμία δυνατότητα να ελέγξει, να αξιολογήσει και να σχολιάσει το αποδεικτικό αυτό υλικό, το οποίο θα προσκόμιζε ο ενάγων για πρώτη φορά με την προσθήκη του. Αλλά και για τον ενάγοντα οι δεκαπέντε ημέρες θα ήταν ανεπαρκές χρονικό διάστημα για τη συλλογή και προσκόμιση αποδεικτικού υλικού χρήσης, γιατί πολύ συχνά επί αλλοδαπών διαδίκων τα σχετικά έγγραφα θα έπρεπε να μεταφραστούν, ενώ πολύ συχνά η απόδειξη χρήσης του σήματος απαιτεί τη σύνταξη ειδικών εκθέσεων από ορκωτούς ελεγκτές που βεβαιώνουν το ύψος των πωλήσεων ενός προϊόντος σε μια αγορά, κλπ. Έτσι, η εισαγωγή της ένστασης απόδειξης χρήσης, χωρίς τροποποίηση των διατάξεων του ΚΠολΔ, θα οδηγούσε σε μη ορθή και μη αποτελεσματική μεταφορά του άρθρου 17 της Οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο. Ήταν αναγκαίο να εισαχθούν μικρές αποκλίσεις από τη διαδικασία συζήτησης της αγωγής που θεσπίζει ο ΚΠολΔ προς τον σκοπό της ουσιαστικής, ορθής και αποτελεσματικής μεταφοράς του άρθρου 17 της Οδηγίας, έτσι ώστε να μην φαλκιδεύονται τα δικαιώματα ούτε του εναγόμενου, αλλά ούτε και του ενάγοντα σε σχέση με την ένσταση απόδειξης χρήσης, ιδίως εν όψει της σοβαρότητας και της μεγάλης σημασίας του νέου αυτού θεσμού, ο οποίος αποσκοπεί στην προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού και στον περιορισμό της προστασίας του σήματος στην έκταση που πραγματικά χρησιμοποιείται.

Από την άλλη πλευρά, θα ήταν δυνατό, όταν υποβάλλεται η ένσταση απόδειξης χρήσης, το δικάζον δικαστήριο να εκδίδει αρχικά μη οριστική απόφαση για να τάξει αποδείξεις ειδικά σε σχέση με τη χρήση του σήματος και αφού προσκομιστούν οι αποδείξεις αυτές, να ακολουθεί η κατάθεση προτάσεων και προσθήκης για τη νομική βάση της αγωγής, δηλαδή για τη συνδρομή κινδύνου σύγχυσης ή προσβολής της φήμης. Όμως, το μειονέκτημα μιας τέτοιας λύσης είναι ότι θα προκαλούσε πολύ μεγάλη χρονική καθυστέρηση στην απονομή της δικαιοσύνης για την προστασία του σήματος. Για παράδειγμα, επί πολυμελών δικαστηρίων θα έπρεπε να οριστεί εισηγητής και να εκδοθεί μη οριστική απόφαση. Η χρονική αυτή καθυστέρηση θα ενθάρρυνε τις προσβολές του σήματος, γιατί θα μεσολαβούσε μακρός χρόνος μέχρι την έκδοση απόφασης, κατά τον οποίο ο προσβολέας θα αποκόμιζε τα οφέλη της προσβολής. Γενικότερα, στο δίκαιο των σημάτων είναι πολύ εντονότερη η ανάγκη για την ταχεία δικαστική εκκαθάριση των υποθέσεων, γιατί η καθυστέρηση στην απονομή της δικαιοσύνης οδηγεί και σε παραπλάνηση των καταναλωτών, αλλά και σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και πολύ συχνά οι συνέπειες αυτές δεν αποκαθίστανται αποζημιωτικά.

Με αυτό το σκεπτικό, το προτεινόμενο νομοσχέδιο μεριμνά, με τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 40, ώστε η ένσταση απόδειξης χρήσης να ασκείται μέσα στην προθεσμία των εκατό ημερών που προβλέπει ο ΚΠολΔ για την κατάθεση των προτάσεων. Η ρύθμιση αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι δεν προκαλεί καθυστέρηση στην έκδοση της οριστικής απόφασης και στην απονομή της δικαιοσύνης γενικότερα. Το νομοσχέδιο προβλέπει επίσης ότι ο εναγόμενος υποβάλλει την ένσταση μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από τότε που του κοινοποιείται η αγωγή. Η προθεσμία αυτή αφήνει επαρκή χρόνο για τον εναγόμενο να ασκήσει το σχετικό δικαίωμα για την υποβολή της ένστασης. Επίσης, η ρύθμιση αυτή αφήνει χρονικό περιθώριο τουλάχιστον σαράντα ημερών στον ενάγοντα, για να συλλέξει και να υποβάλει το αποδεικτικό υλικό που αποδεικνύει τη χρήση του σήματός του. Υπενθυμίζεται ότι κατά τον ΚΠολΔ η αγωγή πρέπει να κοινοποιείται στον εναγόμενο μέσα σε τριάντα ημέρες από την κατάθεσή της και οι διάδικοι καταθέτουν τις προτάσεις τους μέσα σε εκατό ημέρες από την

άσκηση της αγωγής. Ο εναγόμενος θα έχει τριάντα επιπλέον ημέρες για να υποβάλει την ένσταση απόδειξης χρήσης. Με αυτά τα δεδομένα, ο ενάγων θα έχει τουλάχιστον σαράντα ημέρες για να υποβάλει με τις προτάσεις του το αποδεικτικό υλικό για την απόδειξη χρήσης του σήματος. Ακολουθεί η προθεσμία των δεκαπέντε ημερών, μέσα στην οποία ο εναγόμενος μπορεί να ελέγξει, να αξιολογήσει και να σχολιάσει το αποδεικτικό υλικό για την απόδειξη χρήσης του σήματος που υπέβαλε ο ενάγων. Οι προθεσμίες αυτές επιμηκύνονται περισσότερο, όταν ο εναγόμενος είναι αλλοδαπός, οπότε, κατά τον ΚΠολΔ, οι προτάσεις κατατίθενται μέσα σε εκατόν τριάντα ημέρες από την κατάθεση της αγωγής. Οι προθεσμίες αυτές κρίνονται επαρκείς για την άσκηση των δικαιωμάτων των διαδίκων που συνδέονται με την ένσταση απόδειξης χρήσης. Επιφέρουν τη μικρότερη δυνατή απόκλιση από τις ρυθμίσεις του ΚΠολΔ. Διατηρούν τη βασική ρύθμιση του ΚΠολΔ για την κατάθεση αποδείξεων και προτάσεων μέσα σε εκατό ημέρες και για τη συζήτηση της αγωγής ιδανικά σε μια και μόνη δικάσιμο, χωρίς χρονικές καθυστερήσεις. Για μείζονα προστασία του ενάγοντα, προβλέφθηκε ότι η ένσταση απόδειξης της χρήσης δεν αρκεί να κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, αλλά πρέπει να κοινοποιείται στον ενάγοντα. Όμως, προβλέφθηκε, επίσης, ότι η ένσταση απόδειξης της χρήσης δεν ασκείται με δικόγραφο, αλλά απλώς «υποβάλλεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η αγωγή». Πρόκειται, δηλαδή, για απλή κατάθεση εγγράφου στη δικογραφία που έχει σχηματιστεί ήδη με την κατάθεση της αγωγής, το οποίο παραλαμβάνει η γραμματεία και βεβαιώνει την υποβολή του. Δεν θα μπορούσε να προβλεφθεί ότι η ένσταση απόδειξης χρήσης ασκείται με ιδιαίτερο δικόγραφο, γιατί το μηχανογραφικό σύστημα που λειτουργεί στις γραμματείες των δικαστηρίων δεν επιτρέπει τεχνικά την κατάθεση ενός τέτοιου δικογράφου. Θα έπρεπε να ανασχεδιαστεί το μηχανογραφικό σύστημα στις γραμματείες των δικαστηρίων και οι πρακτικές δυσκολίες θα ήταν μεγάλες. Εξάλλου, θα ήταν νομικά παράδοξο ο εναγόμενος να ασκεί την ένστασή του με δικόγραφο, καθώς το δικόγραφο είναι εισαγωγικό έγγραφο ενδίκου βοηθήματος και όχι μέσο προβολής ενστάσεων.

Επί του άρθρου 41

Το άρθρο 41 επιτρέπει υπό προϋποθέσεις στο δικαστήριο να επιδικάσει δικαστική δαπάνη σε έκταση μεγαλύτερη από αυτή που προβλέπουν τα άρθρα 173 επ. ΚΠολΔ.

Επί του άρθρου 42

Το άρθρο 42 αναφέρεται στην προσωρινή δικαστική προστασία του δικαιώματος στο σήμα με τη μορφή ασφαλιστικών μέτρων. Εύλογο είναι ότι στην περίπτωση των σημάτων, στις περισσότερες περιπτώσεις, συντρέχει και είναι προφανής η «επείγουσα περίπτωση», η οποία είναι η βασική προϋπόθεση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά τον ΚΠολΔ. Τούτο οφείλεται στο ότι η καθημερινή προσβολή του σήματος διαμορφώνει τις αντιλήψεις του κοινού και η αποκατάσταση της ζημίας αυτής δεν μπορεί να συντελεστεί ικανοποιητικά μέσα από τον θεσμό της αποζημίωσης.

Επί του άρθρου 43

Το άρθρο 43 προέρχεται από την Οδηγία 2004/48. Δίνει δικαστικές δυνατότητες για τη διασφάλιση των αποδεικτικών μέσων σε διαφορές για εμπορικά σήματα. Η διάταξη έχει εφαρμογή ιδίως στις περιπτώσεις των «πειρακτικών προϊόντων».

Επί του άρθρου 44

Το άρθρο 44 θεσπίζει την αρχή της αναλογικότητας στην εφαρμογή των άρθρων 39-43. Η εφαρμογή της αρχής αυτής είναι κρίσιμη, γιατί πολλές από τις διατάξεις αυτές αποσκοπούν στην καταπολέμηση των «πειρατικών προϊόντων» και δεν είναι πρόσφορες να εφαρμοστούν σε άλλες προσβολές του σήματος.

Επί του άρθρου 45

Το άρθρο 45 ρυθμίζει την ποινική προστασία του σήματος. Αυτή αρμόζει κυρίως στα «πειρατικά προϊόντα», για τα οποία έγινε λόγος και παραπάνω. Αντίθετα, προσεκτική πρέπει να είναι η εφαρμογή της ποινικής διάταξης του παρόντος άρθρου σε άλλες μορφές προσβολής σήματος που έχουν κατά βάση τα χαρακτηριστικά αμιγώς εμπορικών διαφορών και δεν εγκυμονούν τον κίνδυνο της συνειδητής εξαπάτησης των καταναλωτών.

Επί του άρθρου 46

Το άρθρο 46 αναφέρεται στη δυνατότητα δημοσίευσης αστικών και ποινικών αποφάσεων. Σκοπός της δημοσίευσης αυτής είναι η πληρέστερη προστασία του δικαιούχου του σήματος, μέσα από την ενημέρωση του κοινού σχετικά με προσβολές σημάτων.

Επί του άρθρου 47

Το άρθρο 47 ρυθμίζει τη δικαιοδοσία των διοικητικών και των πολιτικών δικαστηρίων στις υποθέσεις σημάτων. Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο καταργείται η παρ. 2 του άρθρου 158 του ν. 4072/2012, σύμφωνα με την οποία τα πολιτικά δικαστήρια δεσμεύονταν από τις τελεσίδικες αποφάσεις της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων και των διοικητικών δικαστηρίων. Εφεξής, τα πολιτικά δικαστήρια, σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 12 επ., μπορούν να εξετάζουν ανταγωγές για την έκπτωση από το δικαίωμα στο σήμα ή την ακυρότητα σήματος. Η ρύθμιση αυτή δικαιολογείται από τους εξής λόγους: (α) Το εθνικά αστικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία από τον Κανονισμό 2017/1001 να κρίνουν το κύρος καταχωρημένου σήματος της ΕΕ και προβλέπεται ρητά η δυνατότητα άσκησης ανταγωγής για την ακύρωση του σήματος της ΕΕ από τα αστικά δικαστήρια. Θα ήταν μεγάλη και μάλλον αδικαιολόγητη απόκλιση από το σύστημα του σήματος της ΕΕ, αν, προκειμένου για εθνικά σήματα, τα αστικά δικαστήρια δεσμεύονταν από την καταχώριση του σήματος και δεν μπορούσαν να ελέγξουν το κύρος του. Η ύπαρξη δύο τόσο διαφορετικών συστημάτων στο πλαίσιο της ίδιας έννομης τάξης θα ήταν παράγοντας σύγχυσης και άνισης μεταχείρισης. (β) Ήδη το ΔΕΕ έχει νομολογήσει, προκειμένου για εθνικά σήματα, ότι, όταν συγκρούεται σήμα προγενέστερο με μεταγενέστερο, η καταχώριση του μεταγενέστερου σήματος στο μητρώο δεν εμποδίζει τα αστικά δικαστήρια να διατάξουν την απαγόρευση της χρήσης του (βλ. ΔΕΕ, C-491/14, 10.3.15, Rosa del Vents, και C-561/11, 21.2.13, Federation Cynologique). Συνεπώς, έχει κριθεί ότι η καταχώριση του σήματος δε δεσμεύει τα αστικά δικαστήρια και δεν ανατρέπει την αρχή της χρονικής προτεραιότητας, η οποία υπερισχύει. (γ) Ακόμα και υπό τον ν. 4072/2012, τα ελληνικά δικαστήρια έχουν ήδη επισημάνει ότι το άρθρο 158 παρ. 2 ν. 4072/2012 έρχεται εν μέρει σε αντίθεση με το άρθρο 127 του ίδιου νόμου (απώλεια δικαιώματος λόγω ανοχής) και δίνουν προτεραιότητα στην εφαρμογή του άρθρου 127 έναντι του άρθρου 158 παρ. 2. (δ) Το άρθρο 158 παρ. 2 έρχεται εν μέρει σε αντίθεση και με το άρθρο 18 της Οδηγίας 2015/2436.

Οι ίδιοι πιο πάνω λόγοι οδήγησαν στη μεταφορά της δικαιοδοσίας για την έκπτωση ή την ακυρότητα σήματος στα πολιτικά δικαστήρια, σύμφωνα με το άρθρο 94 παρ. 3 του Συντάγματος. Το ζήτημα αναλύεται και υπό το άρθρο 38. Έτσι, εφεξής η έκπτωση από το σήμα και η κήρυξη της ακυρότητας του σήματος θα ζητείται με ανακοπή του άρθρου 583 ΚΠολΔ από τα πολιτικά δικαστήρια. Το δικόγραφο κοινοποιείται και στο Ελληνικό Δημόσιο για την άσκηση παρέμβασης, αν το Ελληνικό Δημόσιο το κρίνει σκόπιμο. Προβλέπεται όμως ότι όρος του παραδεκτού μιας τέτοιας ανακοπής του άρθρου 583 ΚΠολΔ είναι να έχει προηγηθεί σχετική αίτηση για έκπτωση ή ακυρότητα του σήματος στη Διεύθυνση Σημάτων, η οποία εξετάζεται από τη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων. Έτσι, θεσπίζεται μια προδικασία που εκπληρώνει την απαίτηση της Οδηγίας 2015/2436, οι υποθέσεις έκπτωσης ή ακυρότητας σήματος να εξετάζονται και από διοικητικές επιτροπές, για την ταχύτερη επίλυσή τους. Με την ανακοπή του άρθρου 583 θα ασκείται πλήρης έλεγχος νομιμότητας και ουσίας στην απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων που θα έχει προηγηθεί. Η δικαιοδοσία για την παραδοχή ή την απόρριψη των δηλώσεων σημάτων, καθώς και για την παραδοχή ή την απόρριψη ανακοπών κατά δηλώσεων σημάτων παραμένει στα διοικητικά δικαστήρια, γιατί κατά την εκδίκαση των υποθέσεων αυτών δεν υπάρχει ακόμα δικαίωμα επί σήματος, αλλά μόνο αίτηση για την απονομή δικαιώματος στο σήμα, η οποία εξετάζεται. Όσο δεν υπάρχει καταχωρημένο σήμα, δεν μπορεί να ασκηθεί αγωγή με νομική βάση το σήμα. Έτσι, δεν υπάρχει ενδεχόμενο σύγκρουσης δικαιοδοσιών, αν δεν ολοκληρωθεί η διαδικασία για την καταχώριση του σήματος.

Επί του άρθρου 48

Τα άρθρα 48 και 53 ερμηνεύονται ενιαία. Σημαντική καινοτομία της Οδηγίας 2015/2436 ΕΕ είναι η υιοθέτηση διατάξεων (βλ. άρθρα 8 και 18 της Οδηγίας) για την προστασία των λεγόμενων «ενδιάμεσων δικαιωμάτων» (intervening rights). Τα άρθρα 48 και 53 μεταφέρουν τις διατάξεις αυτές της Οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο. Όταν προγενέστερο καταχωρημένο σήμα στρέφεται κατά μεταγενέστερου καταχωρημένου σήματος, ενδέχεται, μετά την κατάθεση του μεταγενέστερου σήματος, να μεσολάβησαν τα εξής: (α) το προγενέστερο σήμα να απέκτησε φήμη, ή (β) το προγενέστερο σήμα να απέκτησε εντονότερο επίκτητο διακριτικό χαρακτήρα, εξαιτίας του οποίου θεμελιώνεται κίνδυνος συγχύσεως, ή (γ) το προγενέστερο σήμα να απέκτησε επίκτητο διακριτικό χαρακτήρα που αρχικά δεν είχε κατά την κατάθεσή του. Όπως σημειώνουν και οι αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας, προκειμένου να κατοχυρωθεί η ασφάλεια δικαίου και να διασφαλιστούν τα δικαιώματα επί σήματος που έχουν αποκτηθεί νομίμως, είναι σκόπιμο και αναγκαίο να προβλεφθεί, χωρίς να θίγεται η αρχή ότι το μεταγενέστερο σήμα δεν μπορεί να προβληθεί έναντι του προγενέστερου σήματος, ότι οι δικαιούχοι προγενέστερων σημάτων δεν θα πρέπει να δικαιούνται να πετύχουν την απόρριψη ή την ακυρότητα, ούτε να αντιταχθούν στη χρήση ενός μεταγενέστερου σήματος εάν το μεταγενέστερο σήμα αποκτήθηκε σε χρόνο που το προγενέστερο σήμα ήταν δυνατόν να κηρυχθεί άκυρο ή ο δικαιούχος αυτού να εκπέσει των δικαιωμάτων του, για παράδειγμα επειδή το σήμα δεν είχε ακόμη αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα μέσω της χρήσης, ή εάν το προγενέστερο σήμα δεν μπορούσε να προβληθεί έναντι του μεταγενέστερου διότι δεν συνέτρεχαν οι αναγκαίες προϋποθέσεις.

Επί του άρθρου 49

Το άρθρο 49 ρυθμίζει την παραίτηση από το δικαίωμα στο σήμα.

Επί του άρθρου 50

Το άρθρο 50 ρυθμίζει την έκπτωση από το δικαίωμα στο σήμα.

Όπως ειπώθηκε, με βάση το άρθρο 94 παρ. 3 του Συντάγματος η δικαιοδοσία για διαφορές σχετικές με την έκπτωση από το δικαίωμα στο σήμα μεταφέρθηκε από τα διοικητικά δικαστήρια στα πολιτικά. Η έκπτωση από το δικαίωμα στο σήμα μπορεί να ασκηθεί με ανακοπή του άρθρου 583 ΚΠολΔ από τα πολιτικά δικαστήρια, ή με ανταγωγή έκπτωσης στο πλαίσιο αγωγής για την προσβολή του σήματος. Όταν η έκπτωση ζητείται με ανακοπή του άρθρου 983, πρέπει να τηρηθεί η προδικασία της προηγούμενης υποβολής αιτήματος για την έκπτωση στη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων. Τα ζητήματα αυτά αναλύονται και υπό τα άρθρα 38 και 47.

Η έκπτωση επέρχεται, είτε λόγω μη χρήσης του σήματος, είτε επειδή το σήμα έχει καταστεί κοινόχρηστο, είτε επειδή χρησιμοποιείται με τρόπο που ενδέχεται να παραπλανήσει το κοινό. Τα αποτελέσματα της έκπτωσης επέρχονται όταν η σχετική απόφαση καταστεί τελεσίδικη. Όμως, ανάλογα με τον λόγο της έκπτωσης, το δικαστήριο μπορεί, κατ' αίτηση του ενδιαφερόμενου διαδίκου, να ορίσει ότι τα αποτελέσματα της έκπτωσης επέρχονται αναδρομικά, από προγενέστερη ημερομηνία που καθορίζει στην απόφασή του.

Επί του άρθρου 51

Το άρθρο 51 ρυθμίζει τη διαδικασία για την εκδίκαση της αίτησης έκπτωσης από τη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων.

Επί του άρθρου 52

Το άρθρο 52 ρυθμίζει την ακυρότητα του σήματος.

Όπως και στην έκπτωση από το δικαίωμα στο σήμα, έτσι και στην ακυρότητα, η σχετική δικαιοδοσία μεταφέρθηκε από τα διοικητικά δικαστήρια στα πολιτικά (βλ. υπό τα άρθρα 38, 47 και 50).

Η καταχώριση του σήματος είναι άκυρη, αν έγινε κατά παράβαση του άρθρου 4 (απόλυτα απαράδεκτα) ή του άρθρου 5 (σχετικά απαράδεκτα). Για τους λόγους ακυρότητας που στηρίζονται σε παράβαση του άρθρου 4 δεν απαιτείται έννομο συμφέρον, όπως ακριβώς δεν απαιτείται έννομο συμφέρον και για την ανακοπή που στηρίζεται σε λόγους του άρθρου 4. Αντίθετα, έννομο συμφέρον απαιτείται για τους λόγους ακυρότητας που στηρίζονται σε προγενέστερα δικαιώματα του άρθρου 5. Τα αποτελέσματα της ακυρότητας επέρχονται πάντα αναδρομικά από τότε που το σήμα καταχωρήθηκε και θεωρείται ότι το σήμα που κηρύχθηκε άκυρο ουδέποτε παρήγαγε αποτελέσματα.

Επί του άρθρου 53

Το άρθρο 53 ερμηνεύεται ενιαία με το άρθρο 48.

Επί του άρθρου 54

Το άρθρο 54 ερμηνεύεται ενιαία με τα άρθρα 28 και 40.

Επί του άρθρου 55

Το άρθρο 55 ρυθμίζει ένα ειδικό ζήτημα έκπτωσης ή ακυρότητας σήματος το οποίο αποτελεί τη βάση για αρχαιότητα σήματος της ΕΕ. Έτσι, ακόμα και αν ένα εθνικό σήμα δεν υφίσταται

πλέον, π.χ. γιατί έχει λήξει (δεν έχει ανανεωθεί), ή γιατί έχει υποβληθεί παραίτηση από αυτό, μπορεί να ζητηθεί η ακυρότητα ή η έκπτωση του εν λόγω εθνικού σήματος, αν το σήμα αυτό στηρίζει αρχαιότητα σήματος της ΕΕ.

Επί των άρθρων 56-63

Με τα άρθρα 56-63 εισάγεται ο νέος θεσμός των «σημάτων πιστοποίησης», τα οποία καλούνται και «σήματα εγγύησης» της ποιότητας. Τα σήματα αυτά δεν επιτελούν λειτουργία προέλευσης, αλλά λειτουργία εγγύησης της ποιότητας. Τα σήματα πιστοποίησης διαφέρουν από τα συλλογικά σήματα, κατά το ότι τα τελευταία δηλώνουν μόνο ότι όποιος τα χρησιμοποιεί είναι μέλος του νομικού προσώπου που είναι φορέας συλλογικού σήματος. Έτσι, στο συλλογικό σήμα το ζητούμενο είναι αν αυτός που το χρησιμοποιεί είναι μέλος του νομικού προσώπου που είναι δικαιούχος του συλλογικού σήματος. Αντίθετα, στα σήματα πιστοποίησης το ζητούμενο είναι αν το προϊόν που φέρει το σήμα πιστοποίησης έχει τις προδιαγραφές που έχει θέσει ο φορέας του σήματος πιστοποίησης. Πάντως, αντανακλαστικά και τα συλλογικά σήματα μπορούν, ανάλογα με τις περιστάσεις, να επιτελούν και λειτουργία εγγύησης της ποιότητας. Γεωγραφικός όρος δεν επιτρέπεται να αποτελέσει σήμα πιστοποίησης. Τούτο, διότι έτσι θα μπορούσαν να καταστρατηγηθούν οι διατάξεις για τις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης και τις προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις. Αντίθετα, γεωγραφικός όρος μπορεί να αποτελέσει συλλογικό σήμα. Δεν μπορεί όμως να αποτελέσει συλλογικό σήμα γεωγραφικός όρος που έχει καταχωρηθεί ως προστατευόμενη ονομασία προέλευσης, ή προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη.

Επί των άρθρων 64-70

Τα άρθρα 64-70 ρυθμίζουν τα «συλλογικά σήματα», τα οποία πάντα αναγνωρίζονταν από την ελληνική νομοθεσία των εμπορικών σημάτων.

Επί των άρθρων 71-82

Οι διατάξεις των άρθρων 71-82 ρυθμίζουν τα διεθνή σήματα σε συμμόρφωση με το Πρωτόκολλο της Μαδρίτης που έχει κυρωθεί με το ν. 2783/2000 (Α' 1). Το Πρωτόκολλο επιτρέπει τόσο σε ημεδαπούς να αποκτούν σήματα σε χώρες του εξωτερικού μέσω της λεγόμενης Διεθνούς Καταχώρησης στον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO), όσο και σε αλλοδαπούς να αποκτούν εθνικά σήματα στην Ελλάδα με την ίδια διαδικασία, δηλαδή μέσω WIPO. Κάποιες από τις διατάξεις της ενότητας αυτής επαναλαμβάνουν συνοπτικά διατάξεις του πιο πάνω Διεθνούς Πρωτοκόλλου. Αυτό γίνεται για να γίνει πιο κατανοητή και εύληπτη η νομοθετική ρύθμιση, καθώς το εν λόγω Διεθνές Πρωτόκολλο είναι δυσνόητο νομικό κείμενο. Η επανάληψη αυτή, ωστόσο, δεν αποστερεί τις διατάξεις του Διεθνούς Πρωτοκόλλου από τον υπερεθνικό τους χαρακτήρα και δεν τις καθιστά διατάξεις εθνικού δικαίου, ούτε είναι αναγκαία για την ισχύ των διατάξεων αυτών στην Ελλάδα, αφού το Διεθνές Πρωτόκολλο έχει ήδη κυρωθεί με νόμο από το 2000.

Επί των άρθρων 83-84

Τα άρθρα 83 και 84 ρυθμίζουν ζητήματα για την προστασία σημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ρυθμίζονται από τον Κανονισμό 2017/1001 ΕΕ. Η προστασία των Σημάτων της ΕΕ δεν υστερεί από την προστασία των εθνικών σημάτων. Ρυθμίζονται επίσης ζητήματα σχετικά με

την αρχαιότητα και τη μετατροπή σήματος της ΕΕ. Οι ρυθμίσεις αυτές συνάδουν με τις αντίστοιχες του Κανονισμού 2017/1001.

Επί του άρθρου 85

Το άρθρο 85 περιέχει ειδικές διατάξεις που ισχύουν για τους αλλοδαπούς καταθέτες. Ο νόμος εφαρμόζεται ισότιμα σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς. Για τους αλλοδαπούς δεν απαιτείται ούτε η τήρηση, ούτε η απόδειξη αμοιβαιότητας. Υπέρ των αλλοδαπών προβλέπονται μακρότερες προθεσμίες για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων.

Επί του άρθρου 86

Το άρθρο 86 προβλέπει ζητήματα σχετικά με τις δημοσιεύσεις στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Επί του άρθρου 87

Το άρθρο 87 ρυθμίζει τα τέλη που συνδέονται με πράξεις επί σημάτων. Από έρευνα της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής σε χώρες με πληθυσμό και οικονομικά μεγέθη αντίστοιχα της Ελλάδας (π.χ. Πορτογαλία, Ουγγαρία, Δανία, Τσεχία, Ιρλανδία, Νορβηγία) διαπιστώθηκε ότι τα τέλη για την κατάθεση και την ανανέωση σήματος στην Ελλάδα είναι τα χαμηλότερα. Ωστόσο, η νομοπαρασκευαστική επιτροπή έκρινε ότι πρέπει να καταργηθούν ολοσχερώς τα τέλη για εγγραφή αλλαγής επωνυμίας, έδρας, διεύθυνσης και νομικού τύπου. Τούτο, διότι η ενημέρωση του μητρώου με τα επικαιροποιημένα στοιχεία των καταθετών είναι ζήτημα που ενδιαφέρει το δημόσιο συμφέρον, την πληροφόρηση των τρίτων και την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και για αυτό πρέπει να μην έχει κόστος. Σε αντιστάθμισμα αυξήθηκαν περιορισμένα τα τέλη για κατάθεση και ανανέωση σήματος. Όμως, δόθηκε η δυνατότητα καταβολής αισθητά μειωμένων τελών, όταν η κατάθεση ή η ανανέωση γίνεται ηλεκτρονικά.

Σημειώνεται ότι τα τέλη που καταβάλλονται για πράξεις που καταχωρούνται ή εγγράφονται στο μητρώο σημάτων είναι ανταποδοτικά και δεν συνιστούν φόρο. Πρόκειται για ανταποδοτικά τέλη, γιατί από τη φύση των πραγμάτων καταβάλλονται μόνο από όσους υποβάλλουν πράξεις προς καταχώριση ή εγγραφή στο μητρώο και δεν βαρύνουν το σύνολο των φορολογουμένων. Σκοπός των τελών αυτών είναι η χρηματοδότηση της λειτουργίας του μητρώου σημάτων. Η λειτουργία του μητρώου εξυπηρετεί πρωτίστως όσους υποβάλλουν σε αυτό πράξεις προς καταχώριση ή εγγραφή, αφού η δημοσιότητα αυτή οδηγεί στην παροχή νομικής προστασίας. Επειδή πρόκειται για ανταποδοτικά τέλη, είναι επιτρεπτή η αναπροσαρμογή τους με υπουργική απόφαση, χωρίς να απαιτείται νομοθετική ρύθμιση, όπως θα συνέβαινε αν ήταν φόρος. Όμως, το ότι πρόκειται για ανταποδοτικά τέλη δεν εμποδίζει την είσπραξή τους από το ίδιο το Δημόσιο.

Επί του άρθρου 88

Το άρθρο 88 εξουσιοδοτεί τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη συγκρότηση της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων, την τήρηση ηλεκτρονικού μητρώο, την μορφή με την οποία θα κατατίθενται νέες μορφές «μη παραδοσιακών» σημάτων (π.χ. DVD, MP3) και άλλα τεχνικής φύσης θέματα.

Επί του άρθρου 89

Το νομοσχέδιο διαλαμβάνει τις συνήθεις μεταβατικές διατάξεις. Δεδομένου ότι η Οδηγία 2015/2436 ΕΕ έπρεπε να έχει μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο από τις 14.01.2019, ορισμένες από τις διατάξεις του νόμου πρέπει να έχουν αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία αυτή. Ουσιαστικά, ο νόμος έχει αναδρομική ισχύ για τις δηλώσεις κατάθεσης σημάτων, τις ανακοπές και τις αιτήσεις έκπτωσης ή ακυρότητας που κατατέθηκαν από 14.01.2019 και εξής.

Αθήνα, 6 Φεβρουαρίου 2020

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ



ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ



ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ



ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ



ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ



ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ